

The 4+4+4 School Reform Bill and the Fatih Project: is It a Reform?

İsmail GÜVEN¹

ABSTRACT. This article analyzes the new school reform bill, which is called 4+4+4 of schooling and the project of Fatih that aims at intermitting 8 year compulsory education by dividing into 4+4 and contemplating to constitute the junior high school of religious schools called (Prayer-Preaches High schools) in terms of historical, socio-political and scientific facts. The habit of self-righteousness in Turkey is an ill that is very common in every aspect of different spheres of the daily life. This implications relating to educational applications that based on the self-actualization of the ruling party and the misuse of the limits and possibilities of power by ruling parties has been elicited in terms of educational sciences. It has been observed that the new resolution of ruling party is not natural necessities of Turkish society but the initiatives of ruling party's members. The Fatih project has been elicited here as it is part of new resolution.

Keywords: Education, compulsory education, discrete education (4+4+4), Fatih project

SUMMARY

Turkish Law makers approved a controversial school reform bill which is called 4+4+4 of schooling and the project of Fatih that aims at intermitting 8 year compulsory education by dividing into 4+4 and contemplating to constitute the junior high school of religious schools called (Prayer-Preaches High schools). The law proposes to increase compulsory schooling by four years, up from eight grades, however; it is agreed that this law will increase the influence of Islamic schools and endanger secularism and its outcomes. The Bill claims to extend compulsory education to 12 years from the current eight years, but it also makes possible middle school students to attend to the middle level of Islamic schools. But the real purpose of the bill may be less to keep children in school longer than to let them pursue intensive religious education younger. It is urged that the bill will extend primary school education to 8 years. The phrase stating "These schools provide continuous education" is eroded from the educational law. These institutions will be comprised of primary and secondary levels, which can be consolidated in the same institution or in separate institutions. The bill decreases the average starting age of the children to kindergartens as well. 72-months-old requirement to enroll in primary school is reduced to 60-months. However, bringing levels for the schools, the new system includes 4 years of compulsory primary education, followed by 4 years of compulsory secondary education. Secondary institutions are defined as general, vocational and technical education establishments, providing 4 years of compulsory education after primary school. The government legitimate its discourse by based on the muddle that goes back to Turkey's last great educational reform, which was enacted in 1997 (it goes earlier in fact), just after the military helped push out of power an Islamist-led coalition. This reform aimed at lessening truancy and empowers girls to enroll compulsory education without any intermitting. It was decreed that Turkish children would have to spend at least eight years in school, instead of the previous five. It required that all eight compulsory years of schooling be spent under the same primary-school roof, they abolished middle schools. The new schooling bill let children could enter vocational schools until the ninth grade (rather than the sixth, as before) and admittance to one type of vocational school in particular: *imam hatip*, which were used to train the Islamic clergy. Therefore the current reform bill proposes to both extend mandatory schooling to 12 years and divide that time into four years of primary school, four years of middle school and four years of high school (hence the "4 + 4 + 4" motto). As stated above the main aim of current government is to revitalize middle schools and allow children to take a large number of elective options: in some cases, plumbing; in others, religious studies. This bill is very weak and uproar as it was not debated in Turkish Ministry of Education. The decision of consultative body, the National Education Council is not debated in public as it was a meeting in essence. The critic of this law is very serious but the current government undermines. The education specialists reported that the new measures would undermine educational standards and deepen social inequalities. They noted the fifth grade, they argue, is just too early for children to be steered away from a basic curriculum and be asked to make vocational choices about how to spend the rest of their life. Experts also points out that the new system would hurt the less privileged. To get into the best schools in Turkey, children often have to take competitive examinations. Another issue is that that some parents will pull their daughters out of formal schooling after primary school to take advantage of options currently being considered that would allow for home schooling as early as the fifth grade. Although some education faculties of Turkey's leading universities have all issued press statements about the negative effect of the urged reforms, governments do not take into consideration any critics. The other point is a ICT based education project that called FATİH. This project is also chaotic and ambitious outcomes in terms financial and educational principles but government is very keen on applying this project.

¹ Prof. Dr., Ankara University, Faculty of Educational Sciences, Department of Elementary Education, ismail.guven@education.ankara.edu.tr

Eğitimde 4+4+4 ve Fatih Projesi Yasa Tasarısı = Reform mu?

İsmail GÜVEN²

ÖZ. Bu makalede, 2012 yılı başında Türk eğitim sisteminde reform adı altında 8 yıllık zorunlu eğitim süresinin kısaltılarak dini okulların orta kısımlarının açılmasına yönelik olarak oluşturulması tasarlanan Eğitimde 4+4+4+ Fatih Projesi başlıklı yasa tasarısı tarihsel ve sosyo-politik, bilimsel veriler ışığında ele alınmıştır. Türk toplumunda bir hastalık haline gelen “ben yaptım oldu” düşüncesi, bilimin tüm savunularına karşı dimdik ayakta durmaktadır. Yürütmenin gücü ele geçirmesi ile birlikte sistemde neler yapabileceğinin görüntüsü olan bu uygulamalar, eğitim bilimleri gerçekleri açısından ele alınmış ve irdelenmiştir. Sonuç olarak eğitimde yapılması planlanan bu düzenlemelerin eğitimsel gereksinim ve gerçeklerden çok kişisel tercihlere dayalı olarak gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. Fatih projesi de, yasa tasarısının bir parçası olduğu için burada yer alması uygun görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: eğitim, zorunlu eğitim, 4+4+4+ Fatih Projesi

Giriş

Eğitim kurumları ve eğitime ilişkin düzenlemeler toplumun bütün kesimlerini yakından ilgilendirir. Özellikle Türkiye gibi geri kalmış ülkelerde eğitim ve eğitilmiş insan sorununun kronikleştiği de birçok araştırmacı tarafından vurgulanmıştır. Eğitim sorunlarının kronikleşmesinin en önemli nedeni ise eğitim politikalarının, çoğunlukla toplumda alan uzmanları ya da eğitimbilimciler yerine politikacıların, günü kurtarmak için almış olduğu kararlardır. 1950 sonrasında bu tür örneklere daha sık rastlanmıştır. Buna, ülkemizde son günlerde tartışılan 4+4+4 uygulamasına yönelik yasa tasarısı son örnek olarak verilebilir. Hükümetin seçim beyannamesinde yer alan bu uygulamalar aslında seçim öncesinde hiç kimsenin dikkatini çekmemiştir. Çünkü seçim beyannameleri ham metinlerdir. Ama alınan son kararlar, artık ülkemizde seçimlerde parti programı ve seçim beyannamelerinin iyi okunmasının, örtük iletisinin de anlaşılması gerektiğini göstermektedir. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkartılması biçiminde beyannameye konulan ilke ile birlikte 5+3 kesintisiz 8 yıl olarak uygulanan zorunlu eğitim sistemi 4+4+4 olarak kesintili olarak düzenlenmeye çalışılmaktadır. İlköğretimin 4. sınıfından sonra öğrenciler yönlendirmeli eğitime tabi tutulacak ve deyim yerindeyse temel eğitimde Cumhuriyet’in ilk yıllarından bile geri gidilecektir. Bu durum ülkemizde büyük tartışmalara yol açmıştır.

Eğitim reformu olarak adlandırılan bu yasa tasarısı aslında hiçbir bilimsel ve sistematik dayanağı olmayan nasıl ve nereden ülke gündemine girdiği çoğu kişi tarafından anlaşılabilen sorunlu bir metindir. Bununla birlikte yürütme organının yasa tasarısını tartışmanın ötesinde dayatmaya getirmesi de anlaşılabilmiştir. Fakat dikkatle araştırdığında bu yasa tasarısının yürütme organının anlayışına paralel politikaları savunan bir sivil toplum kuruluşuna ait süreli bir yayında ve herkesten gizlenen bu kadro ile 18. Milli Eğitim Şurası’nda (Şura’dan çok Kızılcahamam Toplantısı) kamuoyu önüne çıkmadan önce tartışıldığı ortaya çıkacaktır (Bkz.Eğitime Bakış; Eğitim, Öğretim ve Bilim (!) Araştırma Dergisi, Ekim, Kasım, Aralık, 2011 sayısı, Eğitim Bir Sen Yayını). Araştırma adı verilen çalışmalarda bilgi yanlışları, yüzeysel ve belirsiz, araştırma verilerine dayanmayan ideolojik görüşler bilimsel olarak sunulmaya çalışılmıştır. Yasa tasarısı aslında kamuoyuna gelmeden önce bu dergide hazırlanmış ve hükümetin eline gerekçeleri ile verilmiştir. Yani kendilerini eğitimbilimci diye nitelendiren yazarların hükümetin kendilerini meşru kılmak için vermiş olduğu görevi layıkıyla yerine getirdikleri görülmüştür çünkü derginin daha sunuş yazısında bile hükümetle ilgili bağlantı ve atıflara yer verildiği görülmüştür. Dergide yazılanların hükümetin sunduğu yasa tasarısının ve gerekçesiyle birebir örtüşmesi kamuoyu ve buna karşı çıkan sivil toplum kuruluşlarını birkez daha düşünmeye itmeli. İlginç olan nokta, bilimsel olduğu iddia edilerek verilen bilgilerin çoğunun yazarlarının

² Prof.Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ismail.guven@education.ankara.edu.tr

ideolojik anlayışları ya da temelsiz görüşleriyle örtüşüyor olmasıdır. Aynı dergi başka bir sayısında da Atatürkçülük karşıtı ama bir o kadar da Neo-Osmanlıcı görüşleri savunmaktan geri kalmıyordu. Sorun aslında bu değildir. Burada yazı yazarların ülkemizin önemli Eğitim Fakültelerinden doktora diploması ve farklı unvanlar alarak çalışmaya başlamış olanların temelsiz bilgileriyle bunu tartışmış olmaları oldukça düşündürücüdür. Makale adı verilen bu yazılarda kesintisiz zorunlu öğretimi değerlendiren hiçbir bilimsel makale ya da tez yapılmadığı gibi gönderme de yapılmamıştır. Gazetelerden ya da belli kesimden gelen görüşler kesin kabul edilmiş ve 18. Milli Eğitim Şura'sı dayanak gösterilmiştir. Bununla birlikte aynı Şurada alınan diğer kararlar ise hiç tartışılmamıştır. Sistemin değişmesinin ülkeye yararlı olacağı bir takım sloganlarla bilimsel olarak sunulmaya çalışılmıştır. Yazılarda Tevhid-i Tedrisat ve zorunlu öğretimin gereksiz olduğu görüşünün savunulması bile yasa tasarısıyla ilgili temelin nerede oluştuğunu göstermektedir. Daha ilginç olan bir başka nokta da alanı eğitim bilimi olmayan yazarın eğitim bilimlerini yeniden tanımlama yetkisini kendisinde görmesi ve sistemi iyi imam ve hatip yetiştirme yönünde yeniden biçimlendirmeye yönelik görüş bildirmesidir.

Bu yazılanların hükümet politikası olacağını pek fark edememiş olan diğer eğitimbilimciler ise eğitim bilimleri gerçeğinde hükümetin yasa tasarısını tartışmaya çalışmışlardır. Bilim insanları ve aydınları uygulanması tasarlanan yeni anlayışın yaratacağı sorunlara dikkat çekmiş ve raporlar yazmışlar, dahası da iktidarın görüşlerini destekleyen yayınlarda bile sistemin ülkeye zarar vereceği belirtilmesine rağmen siyasi iktidar bilimsel temeli olmayan tasarıya karşı ileri sürülen mesleki ve bilimsel görüşleri ideolojik olarak nitelendirmiştir. Daha sonra, adı geçen tasarı TBMM Milli Eğitim Alt Komisyonu'nun tartışmalı oturumlarında tartışılmadan ve ülkeye etkileri incelenmeden yasalaşmak üzere Genel Kurul'a sunulmuştur. Ülkemizi ve eğitim sistemini olumsuz yönde etkileyecek bu yasa tasarısının eğitimsel olarak ne anlama geldiğinin, değişen maddeler üzerinden tartışılmasında yarar vardır. Ama öncelikle kamuoyunda ortaya çıkan kavram karmaşasını gidermek gerekir. En temel kavram kargaşası zorunlu eğitim, temel eğitim ve ilköğretim kavramlarında ortaya çıkmıştır.

Temel Eğitim ve Zorunlu Eğitim Kavramları

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte önemi artan ilköğretimin ne kadar süre zorunlu olacağı ve hangi kurumlarda gerçekleştirileceği hep tartışma konusu olmuştur. Özellikle iç göç vb. sosyo-ekonomik nedenlerle okullaşmada istenen hedeflere ulaşılamamıştır (Güven, 2010). Zorunlu eğitimin süresi çağdaş toplumların ulaştığı seviyeye uzun yıllar çıkarılamamıştır. Zorunlu eğitim Cumhuriyetin ilk yıllarında 3 yıl olarak uygulanmış daha sonra 5 yıla çıkarılmış ve bu uygulama uzun yıllar devam etmiştir. Bununla birlikte ülkemizin gelişmiş ülkeler konumuna gelebilmesi için zorunlu eğitimin süresinin artırılması sürekli tartışılmış 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile zorunlu eğitim kesintisiz 8 yıl olarak yasalaşmıştır (bu durum da bir dayatma olsa gerek).

Zorunlu eğitim, örgün eğitimin en fazla önem verilen bölümünü ifade eder. İnsanın, belli bir çağda belli bir sürede eğitim almasını ön görür. Temel eğitim ise, hangi yaşta olursa olsun insanın; örgün ve yaygın eğitim sistemi içinde belli bir düzeyde ve nitelikte eğitim görmesini öngörür. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası'nda "İlköğretim her yuttaşın görmesi gereken temel eğitimdir" biçiminde tanımlanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasında kullanılan "temel eğitim" kavramı "ilköğretim" olarak değiştirilmiş ve T.C. Anayasasının 42. maddesinde "ilköğretim; kız, erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır" denilerek herkesin asgari ve temel seviyede eğitim almaları zorunlu kılınmıştır. İlköğretim; eğitim sisteminin ilk, orta ve yüksek şeklinde basamaklara ayrıldığı ülkelerde, okul sistemi yapısını belirlemek için kullanılan bir kavramdır ve her iki terim birbirinin yerini tutar biçimde kullanılmıştır.

Temel eğitim ya da ilköğretimin amacı bireye yaşadığı çağın gereklerine ve toplumun beklentilerine uygun bilgi, beceri ve davranışları kazandırmaktır. Bu yönüyle temel eğitimden bir toplumun bütün kültürel birikim ve değerlerini geliştirmesi, gelecek kuşaklara aktarması beklenir. Bir diğer beklenti ise bireylerin niteliklerini geliştirerek gelecekteki mesleklere hazırlamasıdır. Dünyadaki birçok ülkede temel eğitim bu özelliklerinden dolayı her birey için zorunlu hale getirilmiştir. Zorunlu eğitimin ne kadar süre verileceği ise ülkelerin eğitime katılımı, gelişmişlik düzeyi ve nüfus artışı gibi etkenlere bağlıdır. Zorunlu eğitimin kesintisiz ya da ne kadar süre verileceği ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Zorunlu eğitim, çocuğun belli bir yaşa girince; eğitime başlamasını zorunlu kılan, yani devletin vatandaşını görmekle yükümlü kıldığı eğitimin süresini içerir ve devletin belirlediği yüklenim

anlamına gelir. Bu nedenle zorunlu eğitim sadece belli yaş grubuna giren çocuklar için değil, bu temel bilgi ve becerilere gereksinim duyan her vatandaş için düşünülmüş bir eğitimidir.

Temel eğitim kavramı ise 1950'li yıllarda, UNESCO tarafından herhangi bir örgün öğrenimden yoksun, okuma-yazma bilmeyen yetişkinlere verilecek eğitimi anlatmak için kullanılmıştır. Bu anlamda, yetişkinler için de geçerlidir. Örneğin, askerlikte acemi erlere verilen eğitimden, üniversitede bir mesleğe temel olacak bilgi ve davranışları kazandıracak eğitim programlarına varıncaya kadar pek çok alanda bu sözcük kullanılmaktadır. Bu anlamda temel eğitim, ilköğretim ya da zorunlu eğitim kavramlarından daha geniştir. Yasal açıdan temel eğitim kavramı, bir yükümlülükten çok hakkı ifade etmektedir. Yine temel eğitim ile zorunlu eğitim kavramları, içerik açısından da farklılıklar göstermektedir. Zorunlu eğitim yasalarla belirlenen belirli bir çağda, belirli bir süre eğitim görme anlamına gelirken temel eğitim hangi yaşta olursa olsun belirli bir seviyede ve nitelikte eğitimi ifade eder.

Zorunlu eğitim ile karıştırılan bir diğer kavram da ilköğretim kavramıdır. İlköğretim örgün öğretimin ilk basamağı, orta ve yükseköğretimin temelidir. Birçok ülkede ilköğretim zorunlu eğitim olarak benimsenmiş, bu yüzden temel eğitim ve ilköğretim kavramları ile özdeş biçimde kullanılmıştır. Türkiye için de durum aynıdır. Zorunlu eğitim, temel eğitim, ilköğretim dendiğinde, 8 yıllık okul adı verilen 6-14 yaş grubu çocukların devam etmeleri gereken ilköğretim okullarında yapılan öğretim anlaşılmalıdır. Başka bir deyişle, zorunlu eğitim vatandaşın belli bir yaştan başlayıp; yine belli bir yaşa gelinceye kadar gösterilen, eğitim kurumlarında belli bir süre öğrenim görmesini zorunlu kılan yasal bir terimdir. Bütün dünya ülkeleri, çocuklarının ilköğretimden geçmelerini, toplumsal ve ekonomik kalkınmanın önemli bir ön şartı olarak görmektedir (Başaran, 1984). Sonuç olarak zorunlu eğitim kavramı dendiğinde akla ilk gelen ilköğretimdir. Bu nedenle ilköğretimin süresi ne kadar uzun olursa ortak kültür ve değerleri kazanma şansı da o kadar yüksek olacaktır. Ayrıca, toplumlar geliştikçe bireylerine sağladıkları zorunlu eğitimin süresinin de uzamakta olduğu gözlemlenmektedir. Ülkemizde de zorunlu öğretim ile ilgili durum benzer bir evrim geçirmiştir. Gelişmiş ülkelere bakıldığında bu ülkelerdeki zorunlu eğitimin süresinin 11-12 yıl olduğu göze çarpmaktadır (Eurydice, 2012, Compulsory Education in Europe 2011/12, Murray, 2006).

Dünya genelinde 197 ülkenin 60'ında zorunlu eğitim süresi 8 yıl ve daha az süreler içerirken, 130'unda 9-12 yıl arası ve 7'sinde ise 13-14 yıllık eğitim veriliyor. Türkiye ise 8 yıllık zorunlu eğitim süresiyle yüzde 30,5'lik grupta yer alıyor. Başka bir ifadeyle 197 ülkenin yaklaşık 137'si Türkiye'deki zorunlu eğitim süresinden daha uzun zorunlu eğitim süresine sahip. Zorunlu eğitime başlama yaşı 3-7 arasında değişiyor. Ülkelerin çoğunluğunda zorunlu eğitime başlama yaşı 6 iken, 38 ülkede zorunlu eğitime 6 yaştan önce başlanıyor. Zorunlu eğitime başlama yaşı 7 olan 44, 6 olan 113, 5 olan 33, 4 olan 4 ve 3 olan 1 ülke bulunuyor. Eğitim süresi de ülkelere göre farklılık gösteriyor. Zorunlu eğitim 5 ülkede 5 yıl, 24 ülkede 6 yıl, 11 ülkede 7 yıl, 20 ülkede 8 yıl, 54 ülkede 9 yıl, 34 ülkede 10 yıl, 20 ülkede 11 yıl, 22 ülkede 12 yıl, 6 ülkede 13 yıl, 1 ülkede ise 14 yıl. Böylece 197 ülkeden 60'ında zorunlu eğitim süresi 8 yıl ve daha az, 130'unda ise 12 yıla kadar zorunlu eğitim uygulanıyor. 137 ülkede, Türkiye'deki 8 yıllık zorunlu eğitim süresinden daha uzun zorunlu eğitim sistemi uygulanıyor. Avrupa Birliği ve öteki bazı ülkelerde zorunlu eğitim süresi çeşitlilik gösteriyor. Zorunlu eğitime başlama yaşı Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Almanya, İrlanda, Estonya, Fransa, İtalya, Avusturya, Romanya, Portekiz, Polonya, ABD, Avustralya, Kore, Japonya'da 6 olarak uygulanıyor. Bulgaristan, Finlandiya ve İsveç'te 7, Macaristan, Hollanda ve Malta'da 5, İngiltere'de ise 4-5 yaşındaki çocuklar zorunlu eğitime başlıyor. Dünyadaki uygulamalarda eğitimin yapılanmasında ilk kademe ilkokulların süreleri de değişiyor. İlköğretim süresi Almanya, Avusturya, Brezilya, Bulgaristan, Macaristan ve Rusya Federasyonu'nda 4 yıl, Fransa, İtalya, Hindistan ve Pakistan'da 5 yıl, Japonya, Hollanda ve Güney Kore'de 6 yıl, Avustralya, Norveç ve Güney Afrika'da 7 yıl, İrlanda'da ise 8 yıl olarak uygulanıyor (UNESCO, 2011).

Tablo 1: Dünyada Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi

Ülkeler	Okula Başlama Yaşı	Okuldan en düşük ayrılabilceği yaş	Zorunlu Öğretim Süresi (kesintisiz)
İngiltere	5	16	11
İrlanda	6	16	10
Fransa	6	16	10
Almanya	6	15/16+	9/10
Macaristan	6	18	12
İtalya	6	16	10
Hollanda	4/5	18	13
İspanya	6	16	10
İsveç	7	16	9
İsviçre	4/5/	15	9-11
Australia	5/6	15/16/17	9-11
Kanada	6/7	16/18	10-12
Japonya	6	15	9
Kore	6	15	9
Yeni Zelanda	6	16	10
Singapur	6/7	16/17	10
Güney Afrika	7	15	8
ABD	6	16	10

Kaynak: INCA, 2011 Education around the world: Comparative tables: <http://www.inca.org.uk/documents/Table5Schoolingdurationphases.pdf>

Burada teknik bir noktayı açıklamakta yarar vardır. Yasa tasarısında örnek alınan Almanya’da adı geçen ortaokul türündeki okullar 2-3 türdür. Bunlar da öğrenciyi ortak genel kültürle yetiştirirler. Realschule (5-9 seneler) zorunlu ve kesintisizdir ve daha çok genel liselere yöneltirken, Hauptschule ise mesleki okullara yöneltir, bu kademe de zorunlu ve kesintisizdir. İddia edildiği gibi kesinti sözkonusu değildir en azından 9 yıllık kesintisiz eğitim sözkonusudur (Kaynak: Basic Structure of the Education System in the Federal Republic of Germany [http:// www.kmk.org/f ileadmin /doc /Dokumentation/ Bildungswesen_en_pdfs/en-2012.pdf](http://www.kmk.org/f ileadmin /doc /Dokumentation/ Bildungswesen_en_pdfs/en-2012.pdf)).

Türkiye’de Zorunlu Eğitimin Evrimi

Ülkemizde zorunlu eğitim, batılı eğitim anlayış ve değerlerinin girmesiyle birlikte anlam kazanmıştır. Zorunlu eğitime ilişkin ilk yasal düzenlemeleri Osmanlı toplumunda ilk yenileşme döneminde görmekteyiz. Zorunlu eğitimi düzenlemeyi temel alan ilk yasal belge II. Mahmut’un 1824’te yayımladığı bir fermanıdır. Daha önceki dönemlerde okuma yazmanın gereği üzerinde duran fermanlar çıkarılmışsa da 1824 fermanı bu konuyu geniş olarak ele aldığı için zorunluluğu getiren ilk belge olduğu kabul edilmektedir (Güven, 2010, Koçer, 1990). Fermanla zorunlu eğitim anlayışının Tanzimat döneminde de tüm Osmanlı eyaletlerini kapsamı öngörülmüştür. Daha sonra yayımlanan 1847 tarihli bir Talimat, Sıbyan mektebinin (ilköğretim denilebilir) programında önemli yenilikler getirmiştir. Talimat ile Sıbyan mekteplerinde yazı öğretiminin nasıl yapılacağı vurgulanmış, yazının önemi üzerinde durulmuş ve çocukların sıbyan mekteplerine devamına zorunluluk getirilmiş, ayrıca okula devam konusunda kontrol mekanizmaları devreye sokulmuştur (1847 Tarihli Talimatname).

İlköğretimde zorunluluğu getiren en önemli düzenleme 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Eğitim Yasası) dir. Türk toplumunda eğitimi düzenleyen ilk önemli yasa olan 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi’nde ilköğretim zorunluluğu 5 yıl olarak alınmıştır. 1876 Kanun-i Esasi’de de ilköğretimin devlet okullarında zorunlu ve parasız olduğu aynen vurgulanmıştır. 1913 yılında İlköğretim Geçici Kanunu ile zorunlu eğitim 6 yıl olarak düzenlenmiş (Bu kanunun

“geçici” başlığına rağmen Cumhuriyet’in ilk yıllarına ve hatta 1961’de çıkarılan 222 sayılı İlköğretim Kanunu’na kadar bir çok maddesi yürürlükte kalmıştır), 1924 yılında alınan bir karar ile Anayasanın 87. maddesi ile düzenleme yapılarak zorunlu eğitim 5 yıla indirilmiştir (Bkz. Güven, 2010, Koçer, 1988, Ergin, 1977). Cumhuriyet’in ilk yıllarında önemli bir karara imza atılarak eğitim ve öğretimde ikiliğe son verilmek istenmiş ve zorunlu eğitimin bugünkü tartışmalara yol açan din eğitimi zorunluluğu da Tevhid-i Tedrisat ile çözüme ulaştırılmıştır. Bu noktada zorunlu eğitimin sınırlarını da çizen ve günümüzde artık varlığı bile hatırlanmayan Tevhid-i Tedrisat’tan da söz etmek gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda, medreseler önemlerini büyük ölçüde yitirmişlerdi. Ancak eğitim sistemi içinde, ‘mektep-medrese ikiliği’ hâlâ varlığını koruyordu. 1924’te, ülkede 479 medrese, 1800 medrese öğrencisi bulunuyordu. Medreseler Şer’iye ve Evkaf Nezareti’nce yönetilmekteydi. 3 Mart 1924’te Meclis’te, 3 önemli kanun kabul edildi: 431 Sayılı Kanun ile halifelik kaldırılırken, 430 Sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği) ile mektep-medrese ikiliği kaldırılarak öğretim birliği esası getirilmiş; 429 sayılı Kanunla da Şer’iye ve Evkaf Nezareti kaldırılmış, bunların denetimindeki okullar Maarif Vekâleti’ne devredilmiştir. Mektep-Medrese ikiliğine son verilmiştir. Bu yasalarla, yeni sistemin temeli atılmıştır. Mustafa Kemal, Öğretim Birliği ile yalnızca eğitim birliği ve eşitliğini değil, bağımsızlaşmanın, demokratikleşmenin ve uluslaşmanın da temellerini atmıştır. Bunların temeli ise, yaşamı, siyasal sistemi ve akli, dinsel inancın köleliğinden kurtaran ‘laiklik’ idi. Tevhid-i Tedrisat Kanunu, din adamlarının yetiştirilmesine de bir çözüm getirmişti: İstanbul Darülfunun’da, bu amaçla bir İlahiyat Fakültesi açılmış, ülkenin değişik yörelerinde, yalnız imam ve hatip yetiştirmek üzere 29 adet ‘imam hatip okulu’ kurulmuştur. Ancak, bu yeni sistem, fazla uzun ömürlü olmamış ve imam-hatip okulları, öğrenci sayıları her yıl azalarak 1931-1932’de bütünüyle kaldırılmıştır. Tüm imam-hatipler, ortaokula dönüştürülmüş aynı durum İstanbul Darülfunun bünyesinde açılan İlahiyat Fakültesi için de söz konusu olmuştur. Öğrencisi gittikçe azalan bu fakülte de 1933’te kapatılarak yerini, Edebiyat Fakültesi’ne bağlı İslam İlimleri Enstitüsü’ne bırakmıştır (Güven, 2000 ve 2010).

Zorunlu eğitimin süresinin sürekli değişmesi, bütün toplumlarda aynı Türk toplumunda olduğu gibi olmuştur. Buna yol açan etkenler, ekonomik ve bilimsel gelişmeler ile nüfus artışıdır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında köylerin çoğuna uzun yıllar okul yapılamamış, öğretmen sağlanamamıştır. Özellikle gelişmemiş bölgelerde öğretmen ve okul yetersizliği nedeniyle köy okullarının öğrenim süresi üç yıl olarak belirlenmiştir. 1926 tarihli ilkokul programı, ilkokul birinci devre için öğretimde “toplu tedris” ilkesini getirmiştir (Güven, 2010). II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan gelişmeler zorunlu eğitim süresinin tekrar tartışılmasını ve artırılmasını öngörmüştür. Örneğin, 10 Aralık 1946’da toplanan III. Milli Eğitim Şurası’nda şehir ilkokullarının ortaokullarla birleştirilerek, öğrenim süresinin 8 yıla çıkarılması önerilmiş fakat uygulanamamıştır (Bugünkü düzenlemeye dayanak alınan Şura kararlarının ne kadar göz önünde tutulduğunun bir örneği) (MEB, III. Milli Eğitim Şurası). 1961 Anayasasının 50. maddesinde ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarının parasız olduğu ilkesi tekrarlanmıştır. Özellikle 60’lı yıllar sonrasında hazırlanan kalkınma planları ve planlı büyüme konusunda yapılan yayınlarda ilköğretim üzerinde sıklıkla durulmuş eğitimin, zorunlu eğitimin süresinin artırılması konusunda önemli uyarılar yapılmıştır. 5.1. 1961 tarih ve 222 Sayılı Kanun’la ilkokul ve ortaokul ayırımı kaldırılarak “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiştir. Daha sonra ilk çabayı 1971 yılında 8 yıllık eğitime geçilme çalışmalarını görmekteyiz. Temel eğitim modeline uygun olarak hazırlanan eğitim programı 16 yatılı bölge okulunda denenmek üzere illere gönderilmiştir. Bu arada temel eğitimin 8 yıl olmasını öngören 1973 tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda temel eğitimin örgün eğitim sistemi içindeki yeri, amacı, görevi kapsamlı olarak yeniden ele alınıp tanımlanmıştır. Bu kanunda temel eğitimin 6-14 yaşındaki çocukları kapsadığı, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğu hükme bağlanmış, ortaokullar ilköğretim kurumu içine alınarak zorunlu yapılmıştır. Sekiz yıllık zorunlu eğitime kademeli olarak geçiş öngörülmüştür. Temel eğitimin ilköğretim kurumlarında verileceği belirtilen kanunda, ilköğretim kurumlarının ilkokullar ve ortaokullar olmak üzere bağımsız olarak kurulabileceği gibi 5 yıllık ilkokul ve 3 yıllık ortaokullardan meydana geleceği, birlikte veya ayrı kurulabileceği belirtilmiştir. Temel eğitim okulları için program geliştirme çabaları başlamış ve elverişli 50 okulda denemeye geçilmiştir. 1974 yılında 25 okulda, temel eğitim uygulamasına başlanmıştır. Bununla birlikte 1970’li yılların siyasi kargaşaları ve hükümetlerin sık sık değişmesi temel eğitim uygulamasını yozlaştırmış ve 1980’li yıllarda temel eğitim okullarının adı ilköğretim okuluna dönüştürülmüştür. Sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılması da yavaşlamış özellikle bazı lise düzeyindeki okulları bağlı ortaokullar (İmam Hatip

Lisesi, Anadolu Lisesi) ilköğretimin kapsamına alınmamıştır. 1981 yılında toplanan 9. Milli Eğitim Şurasında ortaokullar temel eğitimin ikinci evresi olarak alınmıştır. 10. Milli Eğitim Şurası'nda da konu tekrar gündeme gelmiştir. Sekiz yıllık zorunlu eğitim kabul edilmiş, bu eğitimin 6-14 yaşları arasındaki çocukları kapsadığı kabul edilmiş ve ilkokul ve ortaokulları sekiz yıl olarak bütünleştirilerek programlarının geliştirilmesi karara bağlanmıştır (MEB, 9 ve 10. Milli Eğitim Şurası). Daha sonra bakanlar kurulunda bu konuda uygulama kararı alınmış altyapının uygun olduğu yerlerde geçilmesi hükme bağlanmış ve 158 okulda uygulamaya geçmiştir. Görüldüğü üzere, 222 Sayılı kanun ile 1739 sayılı Milli Eğitim temel kanunu ilköğretim kurumlarının yasal dayanaklarını oluşturmuştur. 1983'de çıkarılan 2842 sayılı kanunla da temel eğitim yerine "ilköğretim" kavramı kullanılmıştır. 1988 yılında yapılan 12. Milli Eğitim Şurası'nda da 6. kalkınma planı döneminin sonuna kadar yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Bütün bunlara rağmen hükümetler sürekli ağırdan alarak zorunlu eğitimi kesintisiz hale getirme sözlerini tutmamışlardır. 1973 yılında 1739 yasanın çıkarılmasından 24 yıl sonra, 18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 4306 sayılı kanunla "ilköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur belirlenmesi kesinleşmiştir. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir" hükmü getirilmiştir (Resmi Gazete, sayı 23084. s.2). Milli Eğitim Sistemi içerisinde bulunan ilkokullar ve ortaokullar 8 yıllık ilköğretim okuluna dönüştürülerek programlarda bütünlük sağlama yoluna gidilmiştir. Böylece ilkokullar ve ortaokullar kaldırılarak tek tip programa geçilmiştir.

İlköğretim kurumlarının yapısını ve işleyişini değiştiren 4306 sayılı yasada;

■ İlköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması, bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması ve bitirenlere ilköğretim diploması verilmesi,

■ 222, 1739 ve 3308 sayılı yasalarda, birlikte ya da ayrı ayrı geçen "ilkokul" ile "ortaokul" ibarelerinin "ilköğretim okulu" olarak değiştirilmesi,

■ İlköğretimin 6.,7.,8. sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olan öğrenciler ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrencilerin eğitimlerini bu kurumlarda tamamlaması ve 1997-1998 öğretim yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaması,

■ Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıflarında başarılı olan öğrenciler ile 1997-1998 öğretim yılında okumaya hak kazanan öğrencilerin zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlaması,

■ Milli eğitim sisteminin öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda her bakımdan yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenmesi, bu amaçla ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıflarının konulabilmesi,

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretime devam edebilecek okul ve programlarının hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı ve iş hayatı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek, meslek seçiminde doğru karar vermelerine yardımcı olmak üzere rehberlik servisinde gerekli çalışmaların yapılması,

Hayata geçişi uzun yıllar alan zorunlu eğitimin tartışmaları da uzun zaman almıştır. Bazı çevrelerce bu değişime karşı çıkılmış ve süreç geniş yankılar uyandırmıştır. Bu değişim şüphesiz Türk Eğitim tarihinin en önemli reformlarından biridir. 1950 sonrasında yapılmış olan bütün Milli Eğitim Şuralarında ülkemizin Avrupa'daki yeri vurgulanmış ve ilköğretimin 8 yıl kesintisiz yapılması her açıdan uygun görülmüştür. Yasalar, kalkınma planları ve şura kararlarına rağmen 1997 yılına kadar uygulamanın ağır aksak işlemesi ülkemizin eğitim düzeyini olumsuz yönde etkilemiştir.

1997 yılından sonra ilköğretimin sistem bütünlüğü içinde ve kesintisiz olarak uygulanmaya başlamasıyla birlikte ilköğretim programında bütünlüğü destekleyici yönde yenilikler yapılmaya başlanmıştır. Bu amaçla programlar yeniden düzenlenmiş ve seçimsiz dersler artırılmıştır.

Dersler

- 1998 – 1999 öğretim yılında;
- 4. ve 5. sınıflara "Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca, Almanca) "
- 6. ve 8. sınıflara "Trafik ve İlk Yardım "
- 1. 2 ve 3. sınıflara "Bireysel ve Toplu Etkinlikler "
- 7. ve 8. sınıflara "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi "

- 4. sınıftan itibaren 8. sınıfa kadar “ Seçmeli Dersler (Tarım, Yerel El Sanatları, Güzel Konuşma ve Yazma, Drama, Bilgisayar, İkinci Yabancı Dil, Turizm) ” uygulamaya konulmuştur.
- Ayrıca 6. ve 7. sınıflarda Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri “ Sosyal Bilgiler” dersi adı altında birleştirilmiştir.

Görüldüğü üzere yeni tasarıda temel alınan seçimlik derslerin genişletileceği ve artırılacağı savı yersizdir. Ayrıca hâlihazırda Norm kadro ve ek ders yükü zorunluluğu gibi uygulamalar yüzünden açılmış olan ek ders çeşitliliğinde sorunlar yaşanmaktadır. Bu konuda yapılmış olan **yeni yasa tasarısından önce Milli Eğitimde özellikle ilk kademe 4. sınıftan itibaren Arapça dersinin seçimlik olarak konması bunun paralelinde Milli Eğitim Bakanlığı kadrolarına çok sayıda Din Kültürü öğretmenin atanması oldukça anlamlıdır.** Arapça dersini kimlerin vereceği açıktır. Özellikle istihdam gücünü çeken İlahiyat vb alanlardan gelenlerin bu dersleri vereceği düşünüldüğünde yasa tasarısının neyi getirmek istediği kolayca görülecektir. Bununla birlikte farklı seçimlik ders olmadığı için eğitim sistemine Türk eğitiminin bir buluşu (!) olan zorunlu seçimlik ders uygulaması girmiştir. Öğrenciler okulda bulunan öğretmenlerin açtıkları seçimlik dersleri almak zorunda kalmışlardır. Kısacası uzun zaman isteyen farklı seçimlik dersler oluşturma sorununun nasıl çözülebileceğine ilişkin somut hiçbir adım ve belirleme yasa tasarısında yer almamıştır ve Milli Eğitim Bakanlığının da bir yol haritası yoktur yoktur.

Zorunlu kesintisiz eğitime geçiş için uygulama başladıktan sonra geniş bir kaynak gerektirmiş ve bu kaynağı sağlamak için çeşitli vergiler getirilmiştir. Değişimle okul sistemi yeniden yapılmış ve o tarihten bugüne okullaşma oranı hızlı bir artış göstermiştir. Görüldüğü gibi ülkemizde zorunlu eğitim süreci zaman zaman değişikliklere uğramaktadır. Aday olduğumuz Avrupa Birliği'ne katılım süreci çerçevesinde eğitimde değişiklik tartışmaları ya da gereklilikleri ortaya çıkmıştır denilebilir. Ülkemizin içinde bulunduğu bu yeni süreç göz önüne alınarak gerçekleştirilen bu araştırma Avrupa Birliği ülkelerindeki zorunlu eğitim süreçlerini inceleyip Türkiye'deki zorunlu eğitim sürecine katkıda bulunabilmeyi hedeflemektedir.

4+4+4 Yasa Tasarısı: Ölü Doğmuş Bir Tasarı !

Türkiye'de zorunlu kesintisiz öğretim tartışmaları, Milli Eğitim Şuraları ve akademik ortamlarda tartışılmış, kararlar alınmış, kalkınma planlarında ve hükümet programlarında yer almıştır. Kesintisiz ilköğretim gibi yaşamsal önemi olan bir konunun siyasi tartışmalardan uzak bilimsel olarak ele alınması gerekirdi. Yasa tasarısının ülke gündemine geldiği zaman ve zamanlamaya iyi bakmak gerekir. Yapılan tartışmaların ideolojik eksende yürüdüğünü ama tasarının tamamen eğitsel olduğunu belirten yürütme gücü, kendi ideolojik açısından bakan bilim ve düşün insanlarının görüşlerini de yok saymaktadır. Burada teknik bir bilgi vermek gerekir. Ülkede herhangi bir eğitim reformu yapılıyorsa bunun ilgili taraflarla ihtiyaç analizinden başlatılması gerekir. İhtiyaç analizinden sonra gerekli hedefler hazırlanmalı, reforma ilişkin ön uygulamalar yapılmalı, sonuçları alınmalı, düzeltilmeli ve tekrar uygulanmalıdır. Sorunlar en aza indiğinde ülke düzeyinde uygulamaya geçilmelidir. Bu tasarı da ülkemizde geçmiş yıllarda yapılan düzenlemeler gibi ön uygulaması yapılmadığı için başarısız olmaya mahkûmdur. Buna ilişkin örnekler ülkemizde ne yazık ki çok fazladır. 1970'li yıllarda uygulanan ve sonuçları bile alınmadan vazgeçilen kredili sistem, 1983 de öğretim yılında başlayıp terk edilen ilköğretimde 6 yaş uygulaması, daha sonraki yıllarda (1991) uygulanan ders geçme ve kredi sistemi, yabancı dil zorunluluğunun kaldırılması, üniversiteye geçiş sistemindeki artık izlemeyediğimiz değişiklikler bilimsel olmayan uygulamalara çarpıcı örnek oluşturmaktadır. Bu uygulamalar içinde sonuçları alınabilmiş olan ve uygulandığı evreden sonra başarıları bizzat Milli Eğitim Bakanlığınca da belirlenmiş olan 8 yıllık kesintisiz zorunlu öğretimi tek başarılı çalışma olarak verebiliriz (MEB, 2008). Yasa tasarısının ne kadar çağdaş olduğunu diğer ülkelerle yapılan karşılaştırmalar ve Türk eğitim tarihinden örneklerle tartışmak olasıdır.

Öngörülen yasa tasarısının genel gerekçesinde yer alan ifadeler, düzenlemenin tek başına 8 yıllık kesintisiz eğitimi hedef almadığını, eğitimde yaşanan dinselikleştirme uygulamalarını artırmanın yanı sıra, eğitimde bir süredir yoğun bir şekilde yaşanan ticarileştirme ve özelleştirme uygulamalarını daha da yaygınlaştırmayı hedeflediği görülmektedir. Ayrıca yasa tasarısını hazırlayanların eğitimsel özgeçmişlerine bakıldığında din lisesi çıkışlı olduklarını görebilmek oldukça ilginçtir. Yasa tasarısını hazırlayanlardan birisi matematik öğretmeni, birisi maliyeci, diğerleri de farklı mesleklerden

gelmektedir. Şimdi yasa tasarısının değiştirdiği maddeleri Türk eğitim sistemine getirdikleri açısından inceleyelim.

4+4+4 (Yasa Tasarısı)'de İlköğretim düzeyinde ne gibi değişiklikler öngörülüyor?

Yasa tasarısı ile ilköğretime başlama yaşı 6'ya (60-72 Aylar arası) çekilmekte ve ilköğretim ilk 4 yıl ilkokul, ikinci 4 yıl ortaokul, üçüncü 4 yıl lise olarak düzenlenecektir hükmü getirilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken, ilköğretimin bir bütünlük içinden çıkarılarak kademelendirilmesi ve eski ortaokul sistemine bir anlamda geri dönülmesidir. Ayrıca zorunluluk ibaresinin hukuksal bir zorunluluk mu, idari bir zorunluluk mu olduğu açıklanmamış ve bu Milli Eğitimde atanmışların inisiyatifine bırakılmıştır. Yasa maddelerinin devamında Türk Eğitim sistemi için zorunlu eğitimi 8 yıl olarak düzenleyen maddenin değiştirildiği ve maddenin her iki kanunda da verildiği biçimden farklılaştırıldığı görülmüştür.

Yasa tasarısında en çok tartışılan kesintili zorunlu öğretim uygulamasına geçiş ile ilgili olmaktadır. Burada “İlköğretim kurumları, sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir” diyen ve ilköğretimi kesintisiz olarak alan yasa maddesi “İlköğretim kurumlarının toplam eğitim süresi sekiz yıldır.” biçiminde değiştirilerek kesintisiz eğitimden vazgeçmekte ve zorunlu eğitimi neredeyse tamamen kaldırılmaktadır.

Yasa tasarısının devamında “ilköğretim kurumları, dört yıl süreli ilköğretim birinci kademe okulları ile dört yıl süreli ilköğretim ikinci kademe okullarından oluşur. İkinci kademe ilköğretim okulları ortaöğretim programlarıyla ilişkilendirilir. Hangi programlar için ilköğretim ikinci kademe okullarının oluşturulacağı Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. İlköğretim kurumlarının ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademe okullar olarak bağımsız okullar halinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ilköğretim birinci ve ikinci kademe okulları birlikte de kurulabilir. Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak merkezi durumda olan köylerde ilköğretim birinci ve ikinci kademe okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmamanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge birinci ve ikinci kademe okulları kurulur.” denilmiştir.

Yukarıda sözü edilen yasal değişiklikle zorunlu eğitimin kademelendirilmesi ile örgün eğitim 4 yıla inmektedir!

Söz konusu kanun teklifinin her ne kadar zorunlu eğitimi 4+4+4 şeklinde kademeli olarak 12 yıla çıkaracağı iddia edilse de uygulamada zorunlu eğitimin kendi içinde bölümlere ayrılarak kademelendirilmesi ile özellikle kız çocukları açısından, örgün eğitimin fiilen 4 yıla inmesi anlamına gelmektedir. Türkiye’de öğrencilerin okula devam süresi fiilen 6,5 yıldır. Söz konusu kademeli zorunlu eğitim uygulaması hayata geçirilirse bu sürenin daha da azalması kaçınılmazdır. Yapılması düşünülen değişiklikle zorunlu temel eğitime öğrencilerin 4. sınıftan sonra dışarıdan “açık öğretim” ile devam edilebilmesinin önü açılmakta ve çocukların büyük ölçüde “dini gerekçeler” ileri sürülerek okul ortamından uzaklaştırılmasına kapı aralanmaktadır. Teklifin yasalaşması durumunda 4. sınıftan itibaren “örgün eğitim” fiilen ortadan kalkacaktır. Bu noktada zorunlu eğitimin kesintisizliğinin önemi gözardı edilmiştir. Tasarayı sunanlar tüm gelişmiş ülkelerde kesintiler vardır diye örnekler vermekte Almanya örneğini sık sık vurgulamaktadırlar. Buna karşılık Almanya’daki kesinti, zorunlu eğitimin programı anlamında kesintisizdir. İster meslek okuluna hazırlayan programa ister genel liselere hazırlayan programa gidin program sürekliliğini devam ettirir ve 6. sınıftan sonra da ortak program devam eder. Yani ilköğretim birinci kademede başladığı gibi devam eder. Bütün veliler ve otoriteler de buradan hiç kimsenin sistemin dışına çıkmasını beklemez ve eğitimin toplumda ayırıcı ve belirleyici rolü herkesçe kabul edilmiştir. Ama bizim ülkemizde sistemin dışına çıkma ya da çıkarılma tehlikesi vardır.

Başka bir sorun ya da düzenleme ise sertifika konusudur. Bu durum çoğu kişi tarafından göz ardı edilmektedir. Çünkü ilk 4’de bile sertifika alarak üst eğitime gidilebilecektir. Bunun anlamı örgün eğitim dışındaki kurumlarda eğitim yapmak ve Tevhid-i Tedrisat’ı çiğnemektir. Çünkü sertifikaların yalnızca Kuran kursları vb. yerlerden verildiği gerçeği gözden kaçırılmamalıdır. Diploma dışındaki hiçbir belgenin kabul edilmemesi yerinde olacaktır. Yasa tasarısında örnek alınan Almanya’da bile sertifikaya izin verilmemektedir. Eyaletlere göre değişse de 4-6 senelerin sonunda not dökümü,

öğretmen ve idarenin öğrenci hakkındaki görüşlerinin yer aldığı bir rapor verilmektedir. Bu rapor da ortaöğretimde yöneleceği alana ilişkindir (Eurydice, 2011).

İlköğretime Başlama Yaşının Öne Çekilmesi (5 Yaşında İlköğretime Başlanacaktır!).

Yasa tasarısının bilimsel gerçeklere dayanmadığının bir göstergesi de daha ilk günden zorunlu öğretim başlamayı 5 yaşa indiren maddesinde değişiklik yapılmasıdır. Bu konu baştan itibaren sorundur. Okul olgunluğu kavramı düşünülmeden oluşturulmuş olan bir düzenlemedir. Pek çok araştırma bilişsel, duygusal, fiziksel ve toplumsal olarak okula hazır olan çocukların okul yaşamlarında daha başarılı olduklarını, hazır olmadan okula başlayan çocukların ise okul yaşamlarında daha başarısız olduklarını ve okulu bırakma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim buna ilişkin hiçbir araştırma yapılmadığı ortadadır. Çünkü 18 Haziran 1983 yılında yapılan yasa ile 1983-1984 yılı Eylül ayında 5 yaşını (60 Ay) doldurmuş yani bugünkü tasarıda istendiği gibi 6 yaşına girmiş çocuklar 1. sınıfa kaydedilmiştir. Bu karar, hiçbir hazırlık yapılmadan uygulanmaya konmuştur. İlköğretim programları, materyaller, öğretmen eğitimi, destek faaliyetler vb. planlanmadığı için uygulama başarısız olmuştur (Gürkan, 1987). Böyle bir uygulamanın başlatılması, pilot çalışmaların yapılıp, eğer olumlu sonuçlar alınacak olursa ilköğretim okullarının 5 yaş çocuğunun gereksinimlerine göre düzenlenmesi, öğretim programlarının geliştirilmesi, öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinin yapılması vb. birçok değişikliğin yapılması, öğretmen eğitimi programlarının ve istihdamının yeniden düzenlenmesini gerektirir. Bunlar yapılmazsa bir karmaşanın ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Buradaki düzenlemenin çocuk eğitiminde önemli yeri olan Ana-baba eğitimine yönlendirilmesi daha doğru olacaktır. Erken çocukluk eğitiminin temeli ve kalitesi büyük ölçüde ailenin sosyo-ekonomik düzeyiyle yakından ilişkilidir. Ana-babaların eğitimi ile fırsat eşitliğinin sağlanacağı savı daha doğrudur.

Yasa tasarısında (4+4+4 modeli) çocukların ilköğretim birinci sınıfa 5 yaşında başlamaları öngörülmektedir. Her ne kadar bundan vazgeçildiği basında yer alsaydı da yasa tasarısında böyle bir değişim öngörülmemektedir. Burada 5 yaşın gereksinimleri belirlenmeden, öğretmen ve okulların koşulları düzeltilmeden acele, bilimsel gerçeklerle uyuşmayan düzenlemeye gidildiği görülmektedir. Çünkü yetişkin bir insanın bile dikkat süresi ortalama 15-20 dakika iken, bu modelde 5 yaşındaki öğrencilerin sınıfta yaklaşık 40 dakika hareketsiz biçimde oturması ve ders dinlemesi ya da etkinliklere katılması istenmektedir. Okulöncesi kurumlarda bir öğretmen ve yardımcının bile gerçekleştiremediği bu uygulamayı bir öğretmenin tek başına yapması olası değildir. Ayrıca bu öngörü çocuk gelişimi açısından da yetersizdir. Çünkü kural ve yaptırımların yerleşmediği çocuklar ders arasında çıkacak ya da dinlenme zamanlarında öz bakımlarını yapacaklardır. Gün boyu sınıf ortamında akademik bir eğitim almak 5 yaş çocuklarının gelişim özelliklerine tamamen ters düşmektedir. Çocukların öz bakım becerilerini tam olarak yapamadığı düşünüldüğünde bulaşıcı hastalık riskinden başka sağlıksız ortamlarda kötü koşullarda hasta olma riskleri artacaktır. Bu olumsuzlukları önleyecek sistem henüz daha hiçbir ilköğretim okulunda oluşturulmamıştır. Ayrıca 5 yaş çocukları için güvenlik önlemleri de ayrı düşünülmelidir.

Bu olgunun başka bir boyutu da öğretmen boyutudur. 1983 yılında uygulamaya giren ve daha sonra esnetilen temel eğitimde 6 yaş uygulamasına ilişkin yapılan bir araştırmada öğretmenlerin 6 yaş için eğitilmemesinin bu yaşta başarıyı düşürdüğü belirtilmişti (Gürkan, 1987). Burada daha da büyük sorun ortaya çıkacaktır. Bu kez öğretmen 60 aylık (5 yaş) 30-35 öğrenciyle tek başına sınıfta kalacaktır. Öz bakım becerilerini yeterince almamış çocukların ortaya çıkardığı sorunlardan (altına kaçırma vb.) öğrencilerin sınıfta uzun süre kapalı kalmasına kadar birçok olumsuzluğun giderilmesi olası değildir. Öğretmenin çocukların güvenliğini sağlayabileceği bile tartışmalıdır. Aynı şey okul yönetimleri için de geçerlidir. Okuldan korkan, özgüveni düşük başarısız ve hatta okuldan nefret eden öğrenciler yetiştirerek okulu sevmeyen bir nesil yaratılacaktır. 4 yıllık ilkokula yorulmuş olarak başlayan çocuk artık üst düzeye gitmek yerine okuldan nefret edecektir. Burada sonuç kız öğrenciler açısından oldukça acı verici olacaktır. Çocuk okulu sevmediği için okula gitmek istemeyecek, bunu fırsat bilen bazı veliler (ki bunların sayısı 10 binlercedir), ben göndermek istiyorum ama gitmek istemiyor diyerek 4 yılda biraz okuma yazma öğrenmiş başka hiçbirşey öğrenmemiş az eğitimli bireyler yetiştirilecektir. Bu çocuklar eğitilmiş olmadıkları için ucuz işgücü gibi görülecektir.

İlköğretimde “açık öğretim” uygulaması ile çok sayıda çocuk örgün eğitimden uzaklaşacaktır” savı yasa tasarısında vurgulanmaktadır. Yasa tasarısı çocuklar aleyhine işlemektedir ve eğitimde fırsat

eşitliğine darbe vurmaktadır. Çünkü araştırmalar ve Milli Eğitimin kendi verileri, 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim uygulaması ile o dönem ilkököl 5. sınıftan sonra eğitim sürecinin dışına itilecek olan 3,5 milyon çocuğun eğitim sürecine yeniden kazandırılmış olduğunu göstermektedir. Kesintili eğitim uygulaması halinde üstelik 4. sınıftan sonra getirilen “açık öğretim” uygulaması ile daha fazla çocuğun örgün eğitim sürecinin dışına itilmesi tehlikesi bulunmaktadır. Burada bilinmesi gereken şeylerden birisi de araştırma sonuçlarıdır. Bunları ayrıntılı olarak vermek gerekirse; 8 yıllık kesintisiz öğretim ile özellikle kız çocuklarının erken yaşta evlenme oranını düşürmüş, okula ve üst öğrenime geçme oranlarını artırmıştır. Bunu bizzat var olan Milli Eğitim Bakanı kendi ifadeleriyle belirtmiştir (TRT, 12 Mart 2012 tarihli program). Ayrıca bir araştırma için Van’da bulunduğum sırada Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında okuyan kızlara bu eğitimden mutlu olup olmadıklarını sordum : Verdikleri yanıt çok çarpıcıydı: “Ailemizden uzak olduğumuza üzülmüyoruz ama bu sayede daha üst ve daha ileri okuma olanakları bulduk. Eskiden köyde hayvan otlatma vb. İşleri yaparken şimdi okula gelip giderek daha fazla okuyabileceğimizi fark ettik... Ailelerimiz de yük olmadığı için buraya gönderiyorlar...” köyümüzde okuyan kız sayısı arttı...”

Zorunlu eğitime ilişkin rakamlar, kademeli eğitimi savunmaları yalanlamaktadır!

8 Yıllık Zorunlu İlköğretim Yasası’nın yürürlüğe girdiği tarihten bu yana sayısal gelişmelere bakıldığında oransal artışların azımsanmayacak düzeyde olduğunu belirtmek gerekir. Geçtiğimiz 14 yıl içinde ilköğretimde net okullaşma oranları %84,34’ten %98,47’e, ortaöğretimde ise okullaşma oranlarının %37,87’den %69,33’e ulaşmıştır. 2010 yılı itibarıyla ilköğretimde kızlarda okullaşma oranının %99, 21’e ulaşmış olması ve kız ve erkek öğrenciler arasındaki ranjin azalmış olması kesintisiz eğitimin önemini göstermektedir (DPT, 2009). Özellikle kız çocuklarının eğitime erişiminde zorunlu eğitimin çok önemli bir yer tuttuğu açıktır. Bu gerçekleri görmezden gelerek tamamen siyasal-ideolojik bir bakış açısıyla kesintili eğitimi savunmak söz konusu değildir. Aşağıda verilen ve Milli Eğitimin Kendi verilerine dayalı olarak oluşturulmuş olan tablo bu gerçeği bize açıkça göstermektedir.

Tablo 2: İlköğretimde Net Okullaşma Oranları 4 (2001-2010 Öğretim yılı)

Öğretim yılı	Toplam (%)	Erkek (%)	Kız (%)	Net Okullaşma Oran Farkı (E % - K%)
2001-2002	92,4	96,2	88,45	7,75
2002-2003	90,98	94,49	87,34	7,15
2003-2004	90,21	93,41	86,89	6,52
2004-2005	89,66	92,58	86,63	5,95
2005-2006	89,77	92,29	87,16	5,13
2006-2007	90,13	92,25	87,93	4,32
2007-2008	97,37	98,53	96,14	2,39
2008-2009	96,49	96,99	95,97	1,02
2009-2010	98,17	98,47	97,84	0,63
2010-2011	99,36	99,51	99,21	0,30

Kaynak: Milli Eğitim İstatistiklerinden Derlenmiştir

Zorunlu eğitim çağındaki çocukların temel eğitim hakkı, Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar hazırlanan tüm anayasalarda güvence altına alınmıştır. Bunun yanı sıra uluslararası topluluklar tarafından belirlenen ilköğretimle ilgili küresel ilke ve hedefler de benimsenmiş ve bunlar ulusal kararlarla garanti altına alınmıştır. Bu kapsamda ilköğretimin zorunlu ve ücretsiz olması, eğitimin fırsat eşitliği temeline dayalı olarak yürütülmesi, hem Anayasamızda hem de 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda yer almıştır. Yapılan bu değişikliklerle hem uluslararası sözleşmeler hem de Anayasaya aykırı işlemler yapılmaktadır. Ayrıca, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan beş yıllık kalkınma planları incelendiğinde 1970’lerde başlayan ilköğretimin tüm çocuklara yaygınlaştırılması hedefinin her plan döneminde gündemin ilk

sırasında yer almasına rağmen bu hedefin bir türlü gerçekleştirilemediği görülmektedir. 2005-2006 eğitim öğretim yılı için hedeflenen okullulaşma oranı %95,6; 2012- 2013 eğitim-öğretim yılı için ise %100'dür (*Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013*). Yapılan bu uygulama ile devletin kendi kendini inkâr ettiği söylenebilir. Bu konuda söylenebilecek önemli bir uygulama da yine 1950'li yıllarda zorunlu öğretimin hukuki gerekçesinin zayıflatılması ve hukuksal zorunluğun yerine idari zorunluğun getirilmesiyle kadın okullaşma oranında 4 yılda % 2'lik bir gerilemenin ortaya çıktığıdır (Güven, 2000).

Mesleki Öğretimin Erkene Çekilmesi

Yasa tasarısının temel dayanaklarından birisi kesintisiz öğretimin mesleki eğitimi bitirdiği ve yeni düzenleme ile mesleki eğitimin yeniden geliştirilebileceği söylemine dayanmaktadır. Burada sözü edilen aslında Din okulları yani İmam-Hatip Liseleridir ki bunlar da zaten meslek lisesi olarak kabul edilmemektedir. Diğer meslek okullarının orta kısımları zaten işlevsiz olduğu için orta öğretime hatta teknik yüksek öğretime geçiş daha fazla gerçekleşmiştir. Bu nedenle karar, mesleki eğitimi geliştirmekten çok eğitimi kesintiye uğratacaktır. Kesintili eğitim uygulaması ile üstelik 4. sınıftan sonra getirilen “açık öğretim” uygulaması ile daha fazla çocuğun örgün eğitim sürecinin dışına itilmesi tehlikesi bulunmaktadır. Kesintili eğitim bir taraftan kız çocukların okuldan alınması riskini artırırken, diğer taraftan çocuk işçiliğinin önünü açmaktadır. Kanun teklifi, çıraklık yaşının 14'ten 11'e düşürülmesi ile birlikte değerlendirildiğinde bu durum daha net bir şekilde görülebilmektedir. Çıraklık eğitiminin 10 yaşından sonra başlayacak olması, aynı zamanda ucuz işgücü olarak görülen çocuk işçiliğini artıracaktır. Kız çocuklarının “çocuk gelin” olmasına ortam yaratılırken, diğer taraftan tarlalarda, sanayi sitelerinde çocuk işçiliğinin daha da yaygınlaşmasının kapıları ardına kadar açılmaktadır. **İlköğretimde “açık öğretim” uygulaması ile çok sayıda çocuk, örgün eğitimden uzaklaşacaktır ve çocuk gelinler ve ucuz işgücü kavramına geri dönecektir.**

Araştırmalar çocukların velilerinin ilköğretime kayıt yaşı hakkında doğru bilgiye sahip olmadıklarını, erişim ve devamı sağlamaya yönelik geliştirilen politikaların etkili olduğunu, ancak; bu velilerin büyük çoğunluğunun bu politikalar (ders kitaplarının ücretsiz dağıtımı, şartlı nakit transferi uygulaması) konusunda farkındalıklarının bulunmadığını ve kamu çalışanlarından bu konularda bilgi alamadıklarını ortaya çıkarmıştır (SYDGM; 2008). Ülkemizde zorunlu ve kesintisiz ilköğretim sekiz yıla çıkarılmış olmakla birlikte, kayıtlı öğrencilerin devamlarının sağlanmasında sıkıntılar ve eğitim sisteminden kopuşlar gözlemlenmektedir. İzleme çalışmaları sonucunda fark edilen bir diğer önemli erişim sorunu da ilköğretime kayıtlı olup devamsız durumdaki öğrencilerdir. Devamsızlık riski altında bulunan öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını desteklemek ve izlemek amacıyla bir sistemin kurulması gerekliliği ortadayken, zorunluluk yaşının hukuken düşürülmesi bu devamın daha da azalmasına yol açacaktır.

Uluslararası alanda kabul görmüş belgeler arasında yer alan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin de önemle vurguladığı gibi, günümüzde temel eğitim, herkesin eşit olarak yararlanması gereken bir haktır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 28. Maddesine göre *“Taraf devletler çocuğun eğitim hakkını kabul eder ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle ilköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler. Okula düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar. Eğitim alanında, özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünyadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine, bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirir ve teşvik ederler”* Sözleşmenin yanı sıra 2000 yılında Dünya Eğitim Forumu'nda da 2005 yılına kadar ilk ve orta öğretimde cinsiyet farklılıklarının ortadan kaldırılması ve 2015 yılına kadar tüm eğitim kademelerinde özellikle kız çocuklarının aleyhine işleyen cinsiyet eşitsizliğinin aşılmasına çalışılması öngörülmüştür. Dünya çapında geçerli olan uluslararası belgelere ek olarak, Türkiye'de de eğitim devletin önem verdiği konular arasında ilk sırada yer almıştır.

8 yıllık kesintisiz eğitimde taşınalı eğitim ya da farklı yaşlarda okuyan çocukların aynı mekânda olmasının sakıncalı olduğundan yola çıkan bir eğitimbilimci de bu açıklamayı yapmıştır. Şu an ilköğretim okullarında bu tür sorunların yaşanmaması için birtakım önlemler alınmış ve uygulanmaktadır. Bu önlemler; salonların, dersliklerin ve tuvaletlerin ayrılması, binaların ayrılması vb. gibi düzenlemelerdir. Bu yaş çocukları arasındaki ilişkilere birtakım ahlaki gerekçelerle karşı çıkmak, ancak dinsel kuralların esas alındığı yaşam tarzlarının egemen olduğu toplumlara özgü bir durumdur.

Kadın-erkek ilişkilerine sığ, ahlaki formlarla duvarlar örmek ve bunu ilköğretim öğrencilerinin seviyesine indirerek yasaklar koymak, çocuk ve gençleri dinsel referanslarla ve “tek tip” zihniyetle yetiştirmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla diğer pek çok gerekçe gibi, bu gerekçe de gerçekçi değildir.

İlköğretim öğrencilerinin birbirine zarar verdiğinin, büyüklerin küçüklere taciz ya da şiddet uyguladığının gerekçe gösterilmesi okullarda eğitim yapılmadığının açık bir göstergesidir. Çocuklara kimseye zarar vermemeyi öğretmek okulun, eğitimin görevidir. Bunu gerçekleştiremeyen bir sistemin niteliksel olarak sorgulanması gerekir. Sistemi yönetenler eğitimi nereden keselimi düşünmek yerine, içinde hangi kalitede eğitim veriyoruzla ilgilenmelidirler.

Dünyada eğitim alanındaki gelişmelere örnek olarak gösterilmeye başlanan ve örnek alınan bu uygulama “dünyada diğer ülkelerde böyle değil” denerek çarpıtılmaktadır. Her şeyi bizim batıdan almamız söz konusu olabilir mi? Batı da bizden alabilirdi. Nitekim örnek verilen Almanya’da bile son yıllarda temel eğitimin daha uzun olması konusunda uygulamalara geçilmiş ve Türkiye’ye örnek verilmiştir. Sekunderschule uygulaması mesleğe yönelme ileri yaşlara alınmaktadır. Kaldı ki özellikle Almanya’daki mesleğe yönelme sistemi bu ülkede de sıklıkla eleştirilmektedir. Yasa teklifinin gerekçesinde, Almanya’da sadece belli eyaletlerde uygulanan sistem, sanki bütün Almanya’da uygulanıyormuş gibi açıklanmıştır. Meslek okullarında dokuzuncu veya onuncu sınıftan başlamak üzere (başlama sınıfı eyaletlere göre değişiklik göstermektedir) tam gün okul veya en azından yarım gün okul ve yanı sıra mesleki eğitim veya mesleki çalışma yapmaları ve en az üç yıl okula devam etmeleri gerekmektedir. Meslek Okulu, Meslek Branş Okulu, Mesleki Eğitimi Tamamlama Okulları, Meslek Lisesi Seviyesindeki Okul, Meslek Lisesi, Çift Diploma Veren Okullar ve İki Yıllık Meslek Okulu olmak üzere değişik çeşitleri vardır. Ayrıca din eğitimi veren liseler yoktur. Din eğitimi verdiği söylenen kilise vb. destekli kurumlardaki içerik tamamen laiktir ve sistemle çelişmemektedir. Almanya’da çocukları henüz 4. sınıfta “zekiler ve geri zekâlılar” diye ayırıştırarak her şeyden önce en temel çocuk hakları ihlali olarak görülmektedir. Yine Almanya’da din öğretimi velilerin tercihlerine bırakılmaktadır yani seçimlik ders uygulaması vardır örnek olarak alınacaksa din öğretimiyle ilgili derslerin ilköğretimden itibaren zorunlu olmaktan çıkarılması gerekir (Eurydice, 2011). Türkiye’de ise zorunlu hale getirilmektedir.

Aynı durum ABD için de geçerlidir. Orada da okullar “zenci”, “melez” ve “beyaz” okulları diye örtük bir ayırışma tabii tutulmuş ve bundan en büyük zararı çocuklar görmüştür. Amerika’da, zenci ve melezlerin çocukları, Almanya’da Alman olmayanların çocukları genelde meslek okullarına gitmektedir ve onlar için “fırsat eşitliği” sadece kuru bir slogan olmaktan öteye gidememektedir. Ayrıca öne sürüldüğü gibi ayırıştırma 4. Sınıfta değil 5 ve 6. sınıftan itibaren başlamaktadır. Bunun yanı sıra mesleki ve teknik öğretimi bitirenlerin hepsi değil belli bir bölümü alanlarıyla ilgili yüksek öğretim kurumlarına gidebilmektedirler. Yani ülkemizdeki gibi meslek okullarını bitirenler üniversitelerin her bölümüne girme hakkına sahip değildirler. Almanya’da katı bir sistem vardır bu nedenle Almanya’yı örnek almak için biraz romantik davranılmıştır. Eğer bir ülke örnek olarak veriliyorsa eğitim sisteminin bütünüünün verilmesi gerekir. Bu konu da ayrıca gözden kaçırılmaktadır.

Çocuk işçilik ve çocuk yaşta evlilikler özendirilmektedir !

Eğitim sistemlerindeki değişimler rastlantılara ve belirsizliklere bırakılmamalıdır. Bununla birlikte öngörülen yasa tasarısında 4+4+4 sisteminin lise boyutu belirsizdir ve Bakanlar Kurulu kararına bağlanmıştır. Bu konuda ne bir tarih ne de kesin bir uygulama planı yoktur. Öğretimde plansızlık en büyük sorundur. Ayrıca ilk kademedeki 4+4 uygulamasında ikinci dört yıl isteyen ailelerin çocuklarını taşımaları eğitim merkezlerine göndermeden evde eğitebileceğini belirtmektedir. Yatılı İlköğretim Bölge okullarını eleştirenler lisedeki genç kızların taşımaları eğitime nasıl geçiş yapacağını düşünmemiştir. Kız çocuklarının “çocuk gelin” olması sağlanırken diğer taraftan tarlalarda, sanayi sitelerinde çocuk işçiliğinin daha da yaygınlaşmasının kapıları ardına kadar açılmaktadır.

Kesintili eğitim bir taraftan kız çocukların okuldan alınması riskini artırırken diğer taraftan çocuk işçiliğinin önünü açmaktadır. Kanun teklifi, çıraklık yaşının 14’ten 11’e düşürülmesi ile birlikte değerlendirildiğinde bu durum daha net bir şekilde görülebilmektedir. Çıraklık eğitiminin 10 yaşından sonra başlayacak olması aynı zamanda ucuz işgücü olarak görülen çocuk işçiliğini artıracaktır. 11 yaşındaki çocukların eline kaynak makinası, çekiç ya da hangi meslek alanına gidecekse onunla ilgili

malzemeler verilecektir. Ortaya çıkabilecek tehlikeleri bir yana bırakalım, çocuğun fiziksel gelişiminin sürdüğü bir çağda Ortaçağdan kalma amelilik sisteminin geri getirilmesi söz konusudur.

Erken yaşta mesleğe yönlendirme eğitsel açıdan sorunludur.

Araştırma bulgularının ışığında mesleki yönlendirmede üzerinde durulması gereken hususlar şunlardır:

- a. Mesleğe yönelme için sürekliliği olan bir program seçilmelidir.
- b. Gelişme ve olgunlaşma vurgulanmalıdır.
- c. Belirli bir mesleği zamanından önce seçme baskısından bireyi kurtarmaya çalışılmalıdır.
- d. Öğrencinin psikolojik ve sosyal özelliklerine ilişkin geniş ölçüde bilgi sahibi olunmalıdır.
- e. Belirli bir meslek ya da iş yerine meslek seçme ve hazırlama konusu *kariyer* kavramı içinde ele alınmalıdır.
- f. Öğretim, bireyin meslek seçmesi gibi kısıtlı bir iş ya da eylem için olmaktan çok mesleki gelişim kavramı içinde ele alınmalıdır

Mesleki yönlendirmeyi yapan rehberlik uzmanının temel görevi, birey ya da bireylere standart testler, ilgi envanterleri, başarı testleri uygulaması ve bu testleri yorumlamanın yanı sıra toplanan bilgiler çerçevesinde bireyin kendine uygun meslek alanını seçmesi için bireyin gerçeğe uymayan beklentilerini görmesini, yeterlilikleri ile yetersizliklerini ve gerçek gücünü fark etmesini sağlamada yardımcı olmaktır. Bu iki yönlendirme hizmetinin sağlıklı yapılabilmesi için bireyin psikolojik özelliklerinin de rehberlik uzmanları tarafından incelenmesi ve gerek eğitsel, gerekse mesleki kararlarda bu bilgilerin göz önünde tutulması gerekmektedir.

Mesleğe yönlendirmenin 10 yaşından sonra yapılacak olması, henüz eğitim sürecinin başında olan ve gelecek ile ilgili sağlıklı kararlar veremeyecek durumdaki çocukların erken yaşlarda yapacağı bilinçsiz seçimleri gündeme getirecek ve sonraki yıllarda öğrencilerin söz konusu seçimlere mahkûm kalması riskini arttıracaktır. Dünya ülkeleri mesleğe yönelme yaşını ortaöğretim (lise) başlangıcına doğru yönlendirirken, pedagojik olarak hiçbir faydası olmayan erken yaşta mesleğe yönlendirme uygulaması çocuklara yapılacak en büyük kötülük olacaktır. İlköğretim ikinci kademedeki farklı okullara geçiş olanağı olduğundan, sınav yapılması kaçınılmaz olacak ve sınav yaşı 8'e düşecektir. Bir taraftan uzun vadede seçme sınavlarının kaldırılacağını iddia ederken, diğer taraftan böylesi bir uygulamayı hayata geçirmek istemek büyük bir çelişkidir. İlköğretim 4. sınıftan sonra mesleğe yönlendirmenin benimsenmesi durumunda, hem özel dershanelerin eğitimdeki ağırlığı daha da artacak hem de velilerin cebinden yaptığı eğitim harcamalarının iki katından fazla yükselmesine neden olacaktır. Bugüne kadar, özellikle ortaöğretime geçiş sisteminde yapılan değişiklikler nedeniyle, özel dershane sayısı ve dershaneye giden öğrenci sayıları iki kattan fazla artmıştır. Benzer bir durumda söz konusu artışın çok daha büyük olması kaçınılmaz görünmektedir.

Ölçme Değerlendirme Merkezi gibi bir kuruluş "özerk" şekilde oluşturulmadığı sürece, Türkiye modeli için düşünülen 4+4+4 sistemi öğrenci yönlendirmesi ve başarı endeksi saptamasının eksik olmasına sebep olabilecek tehlikeleri arz etmektedir. Yine aynı şekilde, ilk dört yıldan sonra "açık öğretim" sisteminin getirilme teklifi, eğitimde devamlılık ve başarı ölçütlerini düşürmeye açık olmakla birlikte, özellikle cinsiyet eşitsizliğini arttıracak kaygılara sebep olmaktadır. Getirilen teklifte okul öncesi eğitimin yer almaması da öğrencilerin ilköğretim düzeyinde ön görülen ilk iki yılında ciddi uyum sorunlarına sebep olabilecek niteliktedir. 11 yaşında bir öğrencinin gelişim sürecinin pedagojik olarak değerlendirilmeden alan yönlendirmesine gitmesi, öğrencinin geleceğine dair ciddi sıkıntıları bünyesinde taşımaktadır. Eğitim sisteminin, siyasi kaygılardan uzak olarak; kısa süre sonuç vermesi beklenen önlemlerden arındırılmış biçimde yeniden tasarlanmalıdır. Bu konudaki kaygıların temel noktasının, söz konusu düzenlemenin bir Bakanlar Kurulu tasarısı olmayıp, grup başkanvekili eliyle düzenlenmiş teklif şeklinde gelmesi bile siyasetin etki alanına girdiğinin açık göstergesidir.

Türk eğitim sistemi, sosyal talebin baskısı sebebiyle, ekonomik talep yaklaşımıyla belirlenen insangücü ihtiyaçlarını karşılamada beklenen gelişmeyi sağlayabilmesi için, programlara yerleştirmelerin gerçek ihtiyaç analizlerine dayalı olarak yapılması esası benimsenmelidir. Yönelme faaliyetlerinden beklenen sonuçların alınmamasında eğitimcilerin sözü edilen hizmetleri farklı biçimde yorumlamasının etkili olduğu söylenebilir. Yeni anlayışla insangücü ihtiyaçlarının

karşılanmasına odaklanan otoriter bir yönlendirme anlayışını, öğrencinin özelliklerine odaklanan bir yaklaşıma tercih edilmektedir. Eğitimcilerin genelde öğrenci merkezli bir yönlendirme (yönelme) yaklaşımını savundukları söylenebilir. Nitekim üçüncü BYKP'nın uygulamaya konulmasından bir yıl sonra toplanan Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrasında alınan 42 sayılı karar bu eğilimi açıkça ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir:

“Ortaöğretimden yükseköğretime hazırlayan programlardan hayata veya iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata veya iş alanlarına hazırlayıcı bir programdan yükseköğretime hazırlayan herhangi bir programdan birine de geçilebilir. Bu geçiş olanakları öğrenim süresi içinde ek programlarla olabileceği gibi herhangi bir programı başararak diploma almış olanlar ile diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır. İstekliler eksik dersleri, gerekiyorsa ayrıca düzenlenecek standart kurslar sistemi ile veya okul dışından sınava girmek suretiyle tamamlayabilirler.”

Özel eğitim alması gereken çocukların açık öğretime yönlendirilmesi sakıncalıdır.

Yasa teklifi ile özel eğitim alması gereken öğrenciler, ilk dört yıldan sonra açık öğretime yönlendirilmektedir. Bu düzenlemenin esas amacı özel eğitim alması gereken çocukların “açık öğretim”e yönlendirilmesi ile özel olarak kurulan özel eğitim kurumlarına gitmelerinin önünün açılmasıdır. Kamu tarafından gerekli altyapı oluşturularak verilmesi gereken özel eğitim uygulamasının son yıllarda “özel sektör” ağırlıklı olarak hızla arttığı bilinmektedir.

Eğitimin bütün kademelerinde yaşanan ticarileştirme ve özelleştirme uygulamaları özel eğitim alanında da uygulanmakta, kamu kaynakları ile özel eğitim veren özel kurumlar desteklenmektedir. Yasa teklifinin yasalaşması durumunda bu alanda faaliyet gösteren ve birçoğu kâr amacı ile kurulmuş bulunan özel eğitim kurumları kazançlı çıkacak, kamusal eğitim büyük bir darbe alacaktır.

Düzenleme ile sınav yaşı düşecek ve dersanelere gidiş oranları hızla artacaktır!

İlköğretim ikinci kademede farklı okullara geçiş olanağı olduğundan, sınav yapılması kaçınılmaz olacak ve sınav yaşı 8'e düşecektir. Bir taraftan uzun vadede seçme sınavlarının kaldırılacağını iddia ederken, diğer taraftan böylesi bir uygulamayı hayata geçirmek istemek büyük bir çelişkidir. İlköğretim 4. sınıftan sonra mesleğe yönlendirmenin benimsenmesi durumunda, hem özel dersanelerin eğitimdeki ağırlığı daha da artacak hem de velilerin cebinden yaptığı eğitim harcamalarının iki katından fazla yükselmesine neden olacaktır. Bugüne kadar özellikle ortaöğretime geçiş sisteminde yapılan değişiklikler nedeniyle özel dershane sayısı ve dershaneye giden öğrenci sayıları iki kattan fazla artmıştır. Benzer bir durumda söz konusu artışın çok daha büyük olması kaçınılmaz görünmektedir. Yasa tasarısını savunanların özel okullar ve devlet okulları arasındaki farkı iyice açarak Anayasa'daki 'zorunlu ve parasız' ilkesini zedeleyecekleri açıktır. Meslek seçiminin birçok ülkede üst yaşlara ötelenmeye başladığı bu dönemde ülkemizde böyle bir uygulamaya gidilmesi akılcı değildir.

Ayrıca bu eğitimle mesleki ve teknik eğitimin önünün açılacağı ve yetenekli öğrencilerin bu okullara gideceği söylenmektedir. Böyle bir durum söz konusu olamaz. Araştırmalar, ülkemizde Mesleki ve Teknik Öğretime yönelen çocukların alt sosyoekonomik yapıdan gelen ve başarı düzeyleri düşük öğrencilerden oluştuğunu göstermektedir. Halihazırda öngörülen çok farklı alt yapı ve türe sahip mesleki ve teknik okullarının orta kısımlarının çeşitli nedenlerle alt yapısının oluşturulması da olası değildir. Yani eskiden kalma, kız sanat ortaokulu, erkek sanat orta okulu gibi uygulamalara gidilmesi çok zordur. Bunun en kolay yapılacağı alan atölye ve özel alanlara gerek duyulmayan mesleki okullardır. Bu da imam-hatip okullarının orta kısımlarının açılması gerçeğini göstermektedir.

Yasa Tasarısında Anlaşılamayan Bir Düzenleme: 15 Yıl Sürecek Teknolojik İpotek

Türkiye ve Dünya Gerçekleriyle Örtüşmeyen Bir Kayıp: FATİH ROJESİ (Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi Projesi)

Yasa tasarısı ele alınırken yapısal boyuttan mali boyuta kayan bir madde bütün eğitimcileri şaşkınlık içinde bırakmıştır. Yasanın lehinde konuştuklarını düşünen bilim adamları (!?) Türk toplumunun geleceğini bir iki firmaya ipotek edecek öğretim teknolojisi projesini ele bile almamışlardır. Bu projenin yasaya eklenerek çıkarılması daha da sorunludur. Yasanın bu maddesi bütün olarak verilerek tartışılacaktır.

4+4+4 Yasa tasarısına MADDE 20- (1) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. Madde önemli olduğu için düzenlemeleriyle birlikte burada verilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 13- Yurtiçi üretimin ve katma değer artırılması, teknoloji kazanımının sağlanması, daha önce yurt içinde üretimi bulunmayan ürünlerin üretilmesi, yeni teknoloji ve ürünlere yönelik araştırma-geliştirme faaliyetlerinin sürdürülmesi ve bilgi toplumuna geçiş hedefleriyle, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerindeki okulların dersliklerine bilişim teknolojisi donanımı, yazılımı, ağ altyapısı ve internet erişim imkânının sağlanması, dersler için çevrim içi ve çevrim dışı ortamlarda e-çerik temin edilmesi ve e-çerik altyapısının oluşturulması. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlere ve örgün eğitim gören öğrencilere e-kitap, tablet bilgisayar ve benzeri ihtiyaçların sağlanması amaçlarıyla Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 2015 yılı sonuna kadar yapılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işleri, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç, bu Kanun hükümlerine tabi değildir. Bu madde uyarınca yapılacak alımlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşü alınarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 21- (1) 10/12/2003 tarihli ve 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

“GEÇİCİ MADDE 20- Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullara internet erişim hizmetleri ve ağ altyapısının sağlanması için Millî Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca 2015 yılı sonuna kadar yapılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde üst yöneticinin onayıyla 15 yıla kadar gelecek yıllara yaygın yüklenmelere girilebilir.”

Bu noktada en çok rahatsız eden geçici 20 madde kapsamında teknolojinin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik 15 yıllık yüklenim ve Kamu İhale Kanununundaki genel hükümlerin dışında tutulmasıdır. Burada kim ya da kimlere nasıl rant sağlanacağı ya da ülke kaynaklarının gelişigüzel dağıtılacağı ortadadır. Ayrıca yasanın Anayasa ve diğer yasalara uygunluğunun da Anayasa ve İdare Hukukçularınca irdelenmesinde yarar vardır. Çünkü bu madde ile ileride bu teknolojinin işe yaramadığı ortaya çıksa bile 15 yıl boyunca ülkemiz para ödemeye devam edecektir. Böyle bir zararı ülkemiz kaldırabilir mi? Bunun düşünülmesi gerekir.

Projenin Neleri Değiştirmesi Bekleniyor?

Proje kapsamında Türkiye genelindeki 620 bin dersliğin eğitim standardının tamamen değişmesi ve bilinen kitaplı ve defterli eğitim yerine, öğretim programlarının bilişim teknolojilerinden faydalanan yeni bir şekle bürünmesi bekleniyor. Her sınıfa bir bilgisayar düşecek olan proje kapsamında 3 yıl içerisinde 5 adımlı bir değişim planı uygulanacak. Fatih Projesi kapsamında sadece öğrencilerin değil, eğitimcilerin de hayatı değişecek. Bilişim teknolojisinin kullanılacağı bu sisteme uyum sağlamak için öğretmenler BT uzmanlarından eğitim almaya başlayacak. Millî Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı'nın ortaklaşa yürüttüğü bu projede öğretmenlerin teknolojiyi hayatlarının bir parçasına adapte etmesini istiyor. Projeye birlikte ikinci büyük değişim ise bilgisayar sınıflarında yaşanacak. Mevcut bilgisayar sınıfları üç yıllık geçiş süreci sonunda tamamen kapatılacak. Öğrenciler, derslerini bakanlığın hazırlayacağı e-devlet eğitim sistemi üzerinden çalışacak. Fatih Projesi kapsamında programın içeriği ve öğretmen kılavuzları ise tekrar hazırlanacak. Okul öncesi eğitimden başlayan Fatih Projesi entegrasyonu lise son sınıfa kadar devam edecek. Öğrenciler özel programlar sayesinde hazırlanan sınavlara ve eğitimlere girecekler Bilinçli ve güvenli internet kullanımı da yeni eğitim sisteminin bir parçası olacak. Eğitim sırasında, sunu, video ve resim gibi interaktif içerikler ise yeni öğretim programının bir parçası olacak (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>, 8 Mart, 2012 tarihinde alınmıştır). Projenin ilköğretimin ilk üç sınıfından sonra uygulanacağı belirtilmiştir ki bu da inandırıcı gelmemektedir.

Lisans düzeyinde eğitim bilimleri eğitimi almış öğrencilerin bile bilebileceği bir gerçeğin ülkemiz eğitim bilimleri, özellikle Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri tarafından etraflıca değerlendirilmeden uygulamaya geçirilmiş olması oldukça düşündürücüdür. Projenin büyüklüğü, çıktısı açısından Türkiye Cumhuriyetine büyük yük getireceği ama sonucunun bir hüsrana olacağı açıktır. Projenin hiç ilgisiz bir yerde 4+4+4+ Fatih Projesi'ne dönüştürülmüş olması daha da ilginçtir. Zorunlu öğretime ilişkin düzenleme yapılırken birden bire zorunlu öğretimle doğrudan ilgisi olmayan ama yürütme organının istediği bir düzenleme de yasaya ilştirilmiştir. Hem de etik ilkelerin dışında. Kamuoyu daha çok zorunlu kısmına takıldığı için bu bölüm gölgede kalmıştır.

Bu yasa tasarısının birinci yönü, insan kaynaklarının nasıl heba edileceğine ilişkin hükümler getirmektedir. Fatih projesi ile ilgili olan bölümü ise mali kaynaklarımızın ve altyapımızın nasıl yabancılara ipotek edileceğini göstermektedir. Konuyu projenin getirmesi öngörülen maddeler üzerinden değerlendirmek doğru olacaktır.

İlk vurgulanması gereken olgulardan birisi halihazırda ilköğretim düzeyinde var olan bilgisayar dersi bile kaldırılmışken, bilgisayar öğretmenliği bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin sorunlar yaşanırken birden bire karmaşık teknolojiyi sınıflara kadar götürmenin bir paradoks oluşturduğudur. Öğretmenler ve öğrenciler bilgisayar okuryazarı değildir dolayısıyla teknolojinin etkili kullanımını sağlayacak olan bilgisayar öğretmenlerinin sistemden uzaklaşması çelişkiyi daha da artırmaktadır.

Başbakan bir okulda ilk tabletleri dağıtarak Fatih Projesi'ni (!) başlattı. Çağımıza damga vuran teknolojiler ve eğitim yan yana olunca akan sular duruyor. Ülkemize yeni getirilecek olan bu teknoloji ile eğitimde çağ atlayacağımız söylenmektedir. Dünyada ABD, Brezilya ve Türkiye gibi üç ülkenin yaptığı bu uygulamanın öğrenci başarısına hiçbir katkısı olmadığı araştırmalarla belirlenmiştir. Örneğin, ABD'de 2005 yılında uygulanmaya başlayan tablet üzerinden eğitim almanın katkıları araştırıldığında öğrenci başarısının artmadığı ve eski sisteme geri dönüldüğü belirtilmektedir. Yalnızca bir bölgede o yıl için harcanan para 33 milyon doları geçmektedir (www.nytimes.com/2011/09/04/technology/technology-in-schools-faces-questions-on-value.html?ref=technology). Türkiye gibi teknoloji üretmeyen ve teknolojik altyapısının okullarda yetersiz olduğu bir ülkede bu kadar harcama yapılması akılcı değildir. Eylül 2011'de New York Times gazetesinin yayımlamaya başladığı, ABD'deki okullarda uygulamaları inceleyen bir yazı dizisinde (www.nytimes.com/2011/09/04/technology/technology-in-schools-faces-questions-on-value.html?ref=technology), yoğun teknoloji kullanılan okullarda öğrencilerin öğrenme düzeylerinin iyileşmediği, hatta kötüleşebildiği açıkça gösteriliyor. 4 Şubat 2012 tarihli Los Angeles Times gazetesi, konunun saygın uzmanlarına ve bilim insanlarına sorduğu "Bu gösterişli teknolojilerin eğitime gerçek katkısı nedir?" sorusunun yanıtlarını içeren bir makale yayımladı (www.latimes.com/business/la-fi-hiltzik-20120205,0,639053.column). Yanıtlar aşağı yukarı aynıydı: Okullarda bu yeni teknolojilerin kullanılmasından yararlananlar sadece satıcı firmalar ve yaldızlı ama sığ laflar eden politikacılar! Nitekim, derslerini internette herkese açmış olan, dünyanın en önemli kurumlarından birisi olan MIT (Massachusetts Institute of Technology)'de bile bu teknolojiden vazgeçilmiş, en karmaşık konular bile kara tahtada işlenmeye devam etmiştir.

Proje ile henüz internet ve diğer altyapı olanaklarının okullarda yeterli olmadığı göz önünde tutulmamaktadır. Ülkemizdeki okulların çoğunluğu henüz eğitim teknolojisinin en temel teknolojik araçlarına bile sahip değilken birden bire en ileri teknolojiyi getirmek hayalcilik olarak görülmektedir. Okullara ilişkin yapılmış araştırmalarda akıllı tahtaların bile sınıflara sığmadığı, elektrik alt yapısının yükü kaldırmadığı ve internet bağlantısının gerek hız gerekse kalite açısından yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Merkezde yaşanan bu sorunların taşrada daha da kronikleşmesi sorunu yaşanacaktır. Örneğin şarj bile okullarda sorun olmaya başlamıştır. Çünkü sınıflardaki var olan elektrik priz ve donanımı birden fazla aracın yükünü kaldıramamakta ve sürekli sigortalar atmaktadır. **Bu açıdan bile fırsat eşitliğini gerçekleştirmekten uzak romantik bir projedir.**

Tablet PC'lerin eğitime anlamlı düzeyde katkıda bulunmadığı bilimsel gerçeğinden hareketle, eğitim sistemimizde yol açacağı olumsuzlukları tartışmak yerinde olacaktır. Projenin maddi açıdan boyutunun çok yüksek olduğu tahmin edilmektedir. Ortada sadece Başbakan'ın 2010 Kasım ayında ve seçim öncesinde ortaya attığı bir slogan var. Bunun için aceleyle doldurmak için MEB bürokratları, harcanacak çok büyük bir miktar (2 boğaz köprüsü inşa edebilecek bütçe) için iştahı kabarmış birkaç şirketin de yardımıyla, genel ve sığ bazı açıklamalar yapmanın ötesine gidememiştir. Aslında bu miktar çok daha fazladır (Bazı uzmanlar bu teknolojiye yapılacak yatırımla bir boğaz köprüsü inşaa edilebileceğini söylemektedirler). Ülkemizin öğretmen açığını giderip, sınıflardaki öğrenci

sayısının azaltılıp basit altyapı olanaklarıyla eğitim sorunları çözülebilecekken kaynaklarımızın yurtdışına gitmesine göz yummak hiç akılcı değildir. Nitekim TÜBİTAK ve MEB arasındaki işbirliği çalışmalarına önemli ve büyük uluslararası bilgisayar firmalarının üst düzey yöneticilerinin katılmak için çaba göstermesi, bu firmaların TEKNOKENT’lerde temsilcilik açması ve ülkemizin bazı eğitimcilerini danışmanlık adı altında istihdam ederek projeyi kendilerinin almak istemesi bize bu pastanın büyüklüğü hakkında ipucu vermektedir. Bizce böyle bir kayıba hiç kimsenin evet dememesi gerekir. Nitekim, bu teknolojiyi kullanan özel okul velileri tabletlere gereksiz paralar ödemişlerdir. Yaşanan sorunlar aşağıda özetlenmiştir:

Projenin gerçekleşmeyeceği ve ülkemize büyük kayıplar getireceği gerçeği göz ardı edilemez.

Ortada öğretmenleri, öğrencileri ve öğretim programlarını da ele alan bir proje yoktur. 2010’da yayımlanan “MEB Stratejisi 2011-2014” belgesinde, konuyla yakında uzaktan ilgili tek bir kelime bile yoktur.

Kullanılacak teknolojinin eğitim bilimsel açıdan değer ve katkısı üzerine tek bir belge veya araştırma yok; var olan bir kaç araştırma da zaten olumsuz ve yetersiz olduğunu göstermektedir. Kaldı ki zaten yeni sisteme geçişle birlikte yapılacak kısa ve uzun süreli dönüşümler bile projenin baştan itibaren yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir.

Konu üzerindeki tartışma, sadece satın alınacak donanımlar üzerine odaklanmıştır. Öğretmenlere verilen bir haftalık, toplam 15 saatlik dersin ne kadar yetersiz ve sığ olduğunu, pilot illerden gözlemlemek olasıdır. Bu programlara katılan öğretmenlerin paylaştıklarını iki cümle ile özetlemek projenin baştan çöpe atılacağına göstergesidir. “Proje ile ilgili hizmetiçi kursa gittiğimizde kimse kursun amacının ne olduğunu bilmiyordu. Elimizde araç bile yoktu. Gelen kişilerin kendileri bile bu aracı nasıl derse adapte edebileceklerini bilmiyorlardı. Sorduğumuz sorulara kaçamak cevap verdiler... kısacası kurs bizim için zaman kaybından başka birşey olmadı...” Bu derslerin nasıl planlandığı bile açık değildir. Ülkemizde hiç de saydam olmayan bir şekilde yapılan ihaleyle tablet ve etkileşimli tahta (Buna da “akıllı tahta” diyenler var!) satın alınıyor. Baştan, bu donanımların en az yüzde 60 yerli olmasından bol bol söz edilerek ulusal teknoloji üretimimizin destekleneceği gibi parlak izlenimler yaratıldıysa da bu koşuldan da sessizce vazgeçildiği anlaşılıyor. Çünkü ülkemizde bu teknolojinin alt yapısı yoktur. İthal edilmeye mahkûmdur. Ayrıca Maliye Bakanı’nın da bu konuda yanıltılmış olması çok ilginçtir. Elektronik kitapları yeterli olmayan, altyapı ve yazılımı yetersiz, var olan işletim sistemleri ile uyum sorunları oluşmuş olan bu teknolojinin, teknoloji devi ülkelere ihraç edileceğini söylemek özellikle bakanların da yanıltıldığı anlamına gelmektedir. **İyi düşünülmemiş ve hızlı değiştiği için kısa sürede demode olacak teknoloji kullanarak çok büyük miktarda bütçe israf edilmiş olabilecektir.** Eğitimsel değer ve katkısını kimsenin açıklayamadığı, projesi yapılmadan, öğretmen ve okul yöneticileri gibi paydaşlarla ve konunun uzmanlarıyla tartışılmadan, dünyadaki uygulamalardan habersiz olarak alelacele başlayan bu girişimin eğitime bir yararı olması bir yana, neden olabileceği tehlikeler de vardır.

Öğrencilere bireysel anlamda vereceği zarar daha fazladır. Ortalama başarı düzeyinin çok düşük olduğunu hem ÖSS hem de PISA sınav sonuçlarında gördüğümüz eğitim sistemimiz daha da olumsuz etkilenebilecektir. Çünkü çocuklar araca yüklenmiş olan içerikle sınırlanacaklar ve özellikle çıkarsama ve sentez düzeyinde becerilerde daha da geri kalacaklardır. Engelli öğrencilerin düşünülmediği, sayısal uçurumun daha da artabileceği gibi başka sakıncalar da vardır. Her ders için yeterli e-kitap ve z-kitap hazırlanmamıştır. Bu gidişle hazırlanmaları da olası değildir. Yapılacak olan şey, var olan kitapların PDF’lerinin yüklenmesidir. Ayrıca özellikle küçük sınıflara indikçe el yazısı vb. beceriler de zamanla gerileyecektir. **Öğrenciler için çok önemli olan sosyalleşme, duyuşsal beceriler gibi insani boyut tamamen kaybolacaktır. Okulda şiddet, kabadayılık, alay. vb. olumsuz durumlar yaşanmaya devam edecektir.** Buna ilişkin araştırmalar bilgisayar kullanımı konusunda yüzlerce sonucu ortaya çıkarmıştır.

Teknik boyutta başka sorunlar da vardır. Öğrencilere verilecek tabletlerin teknik özellikleri bile standartlardan uzaktır. Kalemli olmadığı için defter ve yazı kullanma becerilerini zayıflatacaktır. Tabletlerin yönetim yazılımları yeterli değildir. Bu nedenle hiçbir sınıfta öğretmen tarafından kontrol edilemeyecektir. Yine ABD’de yapılan araştırma, öğrencilerin ders süresince bloglarıyla uğraştıkları, müzik dinledikleri ve birbirlerine mail attıklarını göstermektedir. Öğretmenin kontrolü olmadığı için ders her an kesintiye uğrayabilecektir. Ayrıca pilot illerde yapılan uygulamalarda çocukların bu teknolojiyi çeşitli biçimlerde istismar ettiği görülmektedir. Ailelere ne yük getireceği belli değildir. Pil ve yedek parça sorunu da çözülmüş değildir. Pil ömrü tam olarak kestirilememektedir çünkü sürekli

açık kaldığında ve birden fazla iş yapıldığında ne kadar dayanacağı ve ne zaman kapanacağı belirli değildir. Tabletlerle etkileşimli tahta arasındaki iletişim kablosuz olarak (Wi Fi) sağlanacağı için, her sınıfta adeta orta boy bir baz istasyonu varmış gibi bir ışınım (emisyon) olacaktır. Ayrıca kablosuz ağla yapılan iletişimde en arkada oturan çocukların diğer sınıfın sinyalini sürekli aldıkları ve kendi sınıflarının sinyalini etkili kullanamadıkları görülmektedir. **SAR değerleri hesaplanmamıştır. Bunun öğrencilere ne kadar zarar vereceği bilinmemektedir. Ayrıca ısıdan dolayı oluşacak termal radyasyonun zararları da daha fazladır. Araştırmalar özellikle erkek çocuklarda bu tür teknolojilerin fazla kullanımının kısırlığa yol açtığını belirtmektedir** (http://www.ehow.com/about_5586302_laptop-radiation-effects.html 10 Mart 2012’de alınmıştır).

Evinin yakınında kurulacak baz istasyonundan rahatsız olan insanımız, çocuklarını ortasında bir baz istasyonu olan sınıfa her gün yolluyor olacaktır.

Ayrıca öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerini bir yana bırakırsak, öğretmen adaylarının bile bu teknolojiye haberi olmadığı söylenebilir. Şu anda öğretmen yetiştiren kurumlarda bile birçok eğitim üyesi tablet teknolojisiyle tanışmamıştır. Öğretmen adayları tableti kullanmak bir yana tableti görmemiştir bile. Yaygın olan teknolojiyi yalnızca yazı yazmak için kullanan öğretmen ve öğretmen adaylarının tablete uygun sunum ve ders işleme anlayışlarının gelişmemiş olması bile hazırcılık anlamına gelmektedir. Yazılım firmalarının hazırlamış olduğu yazılımlar da yetersizdir. Çok az firmanın yazılımı ancak kazanımların %80’inini karşılamaktadır. Yazılımların tür zenginliği yoktur, güncellenebilirliği, kalitesi, sürdürülebilirliği ve öğrenci ve öğretmenler tarafından edinme koşulları sorunludur. Öğretmen, okul ve Milli Eğitim Bakanlığının bu tür yazılım geliştirmesi mümkün olmadığından kitaptan ve defterden vazgeçmek yazılım firmalarına mahkûm olmak demektir. Yazılım firmalarının eğitimci alt yapısı da zaten bu programları üst düzeyde hazırlamaya olanak vermemektedir. Böyle bir durumda bile ülkemizde zaten kötü olan eğitim performansı düşecektir. Ayrıca elektronik ortamda sınavlar ve değerlendirme boyutu hiç düşünülmemiştir. **Teknolojideki açıklar sistemin burada da tıkanacağını göstermektedir.**

Ülkemizde de paydaşlar ve konunun uzmanları ile beraber iyi düşünülmüş bir proje ile yol haritasının hazırlanması gerekiyor. Bunların hiçbiri olmadan, sadece donanım satan firmaların ve yaldızlı laf eden politikacıların yararlanacağı bir girişim, eğitim sistemimizi daha da olumsuz etkileme pahasına başlıyor. Oysa, eğitim sistemimizi iyileştirmenin yolu, donanım satın almaya harcanacak en az iki boğaz köprüsü yaptırabilecek olan bütçenin okullarımızdaki koşulların iyileştirilmesi ve öğretmenlerin desteklenmesi için harcanması gerekirdi. Dolayısıyla, çocukları okullarda olan ailelerin ve öğretmenlerin bu girişim karşısında direnmesi gerekir.

Kısaca özetlemek gerekirse;

1. Halihazırda okulların teknik donanım ve alt yapıları güçlendirilmediği için bu teknolojiye yapılacak yatırım boşa gidecektir.
2. Öğretmen ve yönetici eğitimleri tamamlanmamıştır ve tamamlanması da olası değildir. Bu zaten teknolojinin kullanımını zayıflatacaktır.
3. Okullarda teknik ve akademik açıdan destek olacak öğretmen ve diğer personel açığı sürdüğüce teknolojiyi kullanmak lüks olacaktır.
4. Yazılımların standartları bile belli olmadığı için daha üst sınıflara gittikçe öğrenciler daha az ve yetersiz içerikle karşılaşacaklardır.
5. Yazılım ve donanım boyutunda yedekleme ve destek, sürdürülebilirlik çalışmaları ve altyapısı yoktur.
6. Öngörülen kanun maddesi ile 15 yıl boyunca bu teknolojiye vazgeçseniz dahi ödeme yapmak ya da ürünü boşa satın almak zorundasınız. Bu da gelecekte 100 Milyar TL’ye ulaşan bir maliyet demektir. Bunun yerine sınıflardaki öğrencileri azaltmak, öğretmen sayısını ve destek hizmetleri artırarak yalnızca öğretmenlere bu teknolojiyi akıllı tahta ile kullanırmak daha rasyonel olacaktır.
7. Öğretmen eğitimi için programlar hazırlanmamıştır, hazırlansa bile en az 4 yılda belli düzeye gelmek olasıdır. Bu da projenin başlamadan bitmesi anlamına gelmektedir.
8. Sınıf ve okulun radyasyon merkezi olması sorunu çözülemeyecektir. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren radyasyon alacaklardır. Tek bir aracın yayacağı radyasyonun miktarı önemli olmayabilir ama ortalama 35-40 aracın ve okulun internet ağının yayacağı radyasyon tehlikeli boyutlara ulaşacaktır.

9. Yazma ve problem çözüme gibi etkinlikler yalnızca öğretmenlere bırakılmıştır. Çocukların ezber yapması beklenmektedir.
10. En önemlisi de araç kullanma kültürü henüz daha kazandırılmamıştır. Pilot çalışmalarında öğrencilerin araçları kötü kullandığı, istismar ettiği gibi konulara baktığımızda bu konuda çok yol almak gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Sonuç

İlköğretimin toplumdaki “ortak kültüre vatandaş tipi” yetiştirme amacını gerçekleştirmede önemi büyüktür. Bu nedenle süresinin artırılması kadar niteliğinin de artırılması beklenir. Zorunlu ortak süre arttıkça öğrenciler ve ülkenin ortak değer ve kültürel normları kitlelere daha etkin ve verimli biçimde yaygınlaştırılabilir. Bu nedenle ilköğretime yönelik düzenlemelerin gelişigüzel değil bilinçli çabalarla gerçekleştirilmesi zorunludur. Bunun gerçekleştirilmesi için önce uygulamaya yön verecek ilköğretim mevzuatının, öğretim programlarının ve uygulamaların “toplumsal gelişme ve değişimlerin önünde olması, onları belirlemesi ve yön vermesi” sonra “uygulamalardaki eksiklik ve hatalardan dönüt alınarak sürekli geliştirilmesi” gerekmektedir. Bunun için sürekli araştırmak kaçınılmazdır. Daha da önemlisi bunu gerçekleştirecek yeterlikte eğitim iş görenin yerleştirilmesi, eğitimde görev alması ve toplumu oluşturan bireylerin belli bir seviyeye gelmesi, eğitim konusunda duyarlı olması gerekmektedir.

Türkiye’de yaklaşık 12 Milyon öğrencinin etkileneceği bir düzenlemenin her yönüyle tartışılmadan yasa haline getirilmesi ve hükümetin eğitimciler yerine karar vermesi ülkemiz için sorun yaratacaktır. Tasarıya baktığımızda öğretimde kalite ve öğrenme öğretme süreçlerine ilişkin hiçbir düzenleme ya da düşünce ortaya koymadığı görülecektir. Örneğin Türkiye’de milyonlarca öğrenci fırsat eşitliğinden uzak ilköğretimde çok kötü koşullarda ve kalabalık sınıflarda eğitim almaktadır. Buna karşılık tasarının yüzeysel olarak “herkes için fırsat eşitliği” sağlayacak, “dershaneler ortadan kalkacak” “ yerleştirme ve düzey belirleme sınavları kaldırılacak” savı ortada bir balon gibi dolaşmaktadır. Çünkü bir yandan getirilmesi planlanan öğretim anlayışıyla öğrencilerin bireysel farklılıklarına hitap edileceği söylenirken, kaynaştırma eğitimine gereksinim duyan ya da üstün zekalıların sistemde nasıl yer alacağını düşünmemektedir. Tasarıda özellikle devletin bir eğitim politikası ya da anlayışı olmadığı görülmektedir. Yapılan açıklamalarda açık öğretim, örgün eğitime bir alternatif olarak gösterilmektedir. Bu fırsat eşitliğini tamamen öldürecek ama diğer yandan ülkedeki muhafazakar talepleri karşılayacak bir düzenlemedir. Buna ilişkin örnekler ulusal basında yer almıştı. Ayrıca öngörülen sistemle ne tür öğrenci çıkacağını tartışmak bile artık gereksiz gösterilmektedir. Fırsat eşitliğini artıracığını belirten Fatih projesi ile bile bu eşitsizlik daha da derinleşecektir. Aslında yasa tasarısı özde öğretmenler, okullar ve eğitimsel koşulların nasıl daha iyi düzeltilmesinden çok, özel okullar, dershaneler, sistemin eleştirisi ve kesintili öğretim gibi eğitim yönetimiyle ilgili ki yasaya bile gerek olmayan yüzeysel ve işe yaramayan düzenlemeleri yapmaktadır. Türk toplumunda var olan yüzeysellik ve güdük eğitim anlayışı burada da kendini göstermektedir. Test ve yerleştirme sınavlarının ortadan kaldırılacağı hayaline dayanan bu düşünceler aslında irrasyonel ve temelsizdir. Köklü değişimin öğretimin niteliğinde olması gerekir. Eleştirel düşünme, yaratıcılık, üst düzey düşünme, problem çözüme becerileri vb. yerine sloganlar ortaya konmuştur. Yasa tasarısının temel olarak sunulmuş biçimine bakıldığında “eğitimde fırsat eşitliği” ve “ ortak kültür” oluşturma konusunda sürekli reddeder tavır takınıldığı görülecektir. Yasa tasarısı kesintisiz eğitimin yönetsel açıdan başarıları yerine, kesintili eğitimin farkının ne olacağına ilişkin meşrulaştırmaları temel almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı yasa tasarısında “eğitim” açısından taraf olamamış politikayı etkileyememiştir. Bu nedenle bakanlığın “eğitim” görevini tam olarak yerine getirmediği görülmüştür. Yasa tasarısı halkın isteği, din öğretimi ve 28 şubat gibi ideolojik konulara aşırı vurgu yapmış ve özellikle kademelendirme anlayışında kamuoyuna çıktığı ilk günden itibaren düzeltmelere gitmiştir. Yasa tasarısı şu anki haliyle abartılı ve gelecekte “yamalı bohça” adaylığını sürdürmektedir. Eğitim bilimlerinden anlamayanların çocuklara ve öğretime ilişkin öneriler vermekten kaçınması gerekiyor. Bu nedenle yasa tasarısı her açıdan yeniden düzenlenecektir.

Aslında bu kadar uzun tartışmaları içeren bilimsel makale yazmanın hiçbir anlamı yok; çünkü ulusal basında sürekli bu uygulamanın 28 Şubat kararlarının bir rövanşı olduğu belirtilmekte ve iktidar yanlısı eğitimci ve yazarlardan bazıları da buna destek olmaktadır. Bilimsel bir olayın başlangıcı ideolojik, çerçevesi ise ayrıntıdır. Zorunlu eğitim konusunda öngörülen tasarı, Osmanlı Döneminde öngörülen zorunlu eğitim uygulamasından bile geridir. Türk toplumunda eğitimi düzenleyen ilk

önemli yasa olan ilköğretim zorunluluğu 5 yıl olarak belirlenmiş, Anayasalarla güvence altına alınmıştır. Çeşitli yıllarda çıkarılan kanunlarla 8 yıl kesintisiz öğretim bir türlü gerçekleştirilememiştir. 1997 yapılan kanunla ülkenin gelişimi ve koşulların değişiminin bir ürünü olarak 8 yıllık zorunlu eğitim kesintisiz olarak gerçekleşmiştir. Gelişmiş ülkeler bu süreyi artırmaya çalışırken ülkemizde azaltmaya yönelik geri gidişi anlamak ve anlamlandırmak zordur.

Batıda, gelişmiş ülkelerde eğitimde yeni, çağdaş yaklaşım; bilgi çağının doğasına ve emek türünün değişimine uygun olarak ilköğretimde meslek seçimini 10 yaştan 14 yaşa öteleyen uzun, kesintisiz temel eğitimidir. Özellikle Almanya’da eğitimde zorunlu 10 yıllık temel eğitime geçiş çalışmaları yoğunlaşmıştır. Eğitimde niteliği ölçen PISA yarışmalarında Almanya ölçeğinde yapılan bir çalışmada 10. yaşta yönlendirilen öğrencilerin PISA başarılarının, 14. yaşta yönlendirilen öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmüştür. O nedenle bu yasa tasarısı ile getirilen kademelendirme, dünyadaki genel eğilime uygun değildir. Sekiz yıllık kesintisiz, zorunlu ilköğretimin yasal dayanakları, uygulamanın yaygınlaştırılmasından çok önceleri, yasal düzenlemeler, Hükümet Programları, Kalkınma Planları ve Milli Eğitim Şura Kararlarında yer almıştır. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin yasallaşarak uygulamaya geçmesiyle, uluslararası sözleşmelerden İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, ILO, Avrupa Sosyal Şartı ve UNESCO’nun öngörülleri gerçekleşmiştir.

Köylerdeki taşınmalı okul sayısı artış göstermiştir. Neden siyasal iktidar ülkenin temel sorunları üzerinden eğitime bakamıyor? Düşün dünyası buna izin vermiyor, rasyonel bakamıyor, “İmam Hatip” gözlüğü dışına çıkamıyor. Ülkenin kaynakları ve gereksinimi anlamında siyasal iktidarın, süreci tekrar değerlendirmesi gerekir.

Yasa tasarısının en önemli getirilerinden birisi, ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademe okullarından oluşturulması ve kesintisiz 8 yıllık öğretimin 6-14 yaş öğrencileri için kesintili hale getirilmesidir. Bu düzenlemelere bakıldığında sistemde var olan okulların birbirinden fiziksel olarak ve yasal olarak ayrıştırılması söz konusudur. Bu yasayı savuna eğitim bilimcilerin bu gerçekleri bilmemesi çok acıdır. Ayrıca Türkiye’nin zorunlu eğitime ilişkin uluslararası sözleşmeler koyduğu imzalar vardır. Bu noktada uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerin Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği gibi temel kuruluşlara götürülmesi gerekir. Ayrıca Avrupa Parlamentosunun Türkiye’ye ilişkin eğitimsel algılarını sorgulattırmakta yarar vardır. Mesleki eğitime geçiş sağlanacak denilmektedir ama Türkiye’de okur-yazar olacak kişiler yalnızca bir sertifika ile sistemin dışına itilmiş olacaktır. Ayrıca Bakanlar kuruluna aşırı yetki verilerek Talim ve Terbiye Kurulunun yetkileri de bu yasa tasarısında gasp edilmiştir. Bu noktadan sonra Talim ve Terbiye Kurulu üyelerinin ve başkanının kurulda durmalarının hiçbir anlamı yoktur. Mesleki öğretimi erkene alarak çıraklık yaşı 11’e indirilmiştir. Böylece çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren benlik algılarını geliştiremedikleri ve gerçekleştiremedikleri ortamlara sürükleneceklerdir. Görüldüğü üzere konu aslında çağdaş eğitim anlayışını ülkemize yaygınlaştırmak değildir. 12 yıllık kademeli zorunlu eğitim uygulamasının asıl amacı, zorunlu eğitim süresini artırmak değil, imam hatip okullarının önünü açmaktır. Tamamen siyasal ve ideolojik amaçlarla hazırlanan kanun teklifi eğitimde çok başlılığı artırmaktan başka bir anlam taşımamaktadır. Temel eğitimin bütün aşamalarında çocuklar örgün eğitim kapsamında olmalı, hiçbir kademede “açık öğretim” uygulamasına gidilmemelidir. Çocuklar okullarda sosyalleşmekte, davranış ve kişilik yapıları okul ortamlarında şekillenmektedir.

Yasa tasarısı gerçekleşirse eğitim sisteminde ne gibi değişiklikler olacaktır temel başlıklar: İlköğretime başlama yaşı 6’ya çekilecektir ve öğrenciler henüz fiziksel, duygusal ve psikomotor açıdan hazır olmadan erken yaşta ilköğretim evresine girecekler ve okulda bıkmaya davranışları alışkanlık haline gelecektir. İlk 4 yıl ilkokul, ikinci 4 yıl ortaokul, üçüncü 4 yıl lise olarak düzenlenecek ilköğretimde 4 yıllık eğitimden sonra isteyen aile çocuklarını yaşamlarının sonuna kadar örgün eğitimden yararlandırmayacaktır. Ortak kültür ve Türk toplumunun temeli olan düşüncelerin okullar yerine belirsiz başka kurumlarda verilmesi tehlikesi artacaktır. Tevhid-i Tedrisat’ın kazanımları yok olacaktır. Ulusal basına yansıyan haberlerde Milli Eğitim Komisyonu üyelerinin bazılarının verdiği bilgilerin çelişmesi ve sistemden haberdar olmaması bunu göstermektedir. Çünkü yabancı okullar konusu zaten Türk toplumunda sorunludur. Bunların orta kısımları da açılacaktır gibi yüzeysel bir tutum Tevhid-i Tedrisat’a ihanettir. 150’den fazla meslek alanı olan ortaöğretim kurumlarının ilk evreleri olan orta okul kısımlarının şu anki haliyle 100 yıldan önce açılması mümkün değildir. Burada açılması mümkün olan akademik eğitime benzeyen eğitim veren din okullarıdır. Anadolu liseleri zaten sistemden kalkmıştır. Çünkü bütün liseler Anadolu lisesi haline getirilmiştir.

İlkokuldan ortaokula geçilirken diploma değil sertifika verilecektir. Böylece diplomaların dışında herhangi bir yaygın eğitim kurumundan alınacak sertifika ile zorunlu ilk 4 yılın bile ortak alınması önlenecektir. İlköğretim 4 yılda öğrenciler ancak okuma-yazma becerisi kazanabileceklerdir. Bu yeterliklerin dışında üst öğrenim için gerekli bilgi ve beceriyi kazanamadıkları için Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında okur-yazar olma kavramı yeniden ortaya çıkacaktır. Yalnızca kendi adını ve soyadını yazabilen, diğer becerileri gelişmemiş öğrenciler sistemde kaybolacak ve geleceğin asgari ücretle çalışacakları kesinleşecektir.

Ortaokulda iddia edildiği gibi seçenek artmayacak 3 seçenek kesinleşecektir.: Düz, mesleki ve teknik, imam hatip ortaokul. Halihazırda diğer meslek okullarının orta kısımlarını kurmak ve oluşturmak mümkün olmayacağı için yalnızca imam-hatip okullarının orta kısmı açılabilir. Liseye geçişte seviye sınavı yok. Yeteneklere göre yönlendirme olacak denilmektedir. Bu tamamen bir hayaldir çünkü üniversiteye geçişte bile yeterli ve sağlıklı yönlendirme yokken yetenek gibi ölçülmesi belirsiz ve tartışmalı bir alanda yönlendirme uygulamasının yapılması olanaklı değildir. Üniversite sınavı ve özel dersaneler ülkenin gerçeği olmaya devam edecektir. Liseden mezun oluncaya kadar kademeler arası geçiş mümkün olmayacaktır. Çünkü sistemde bu geçişin hangi ölçütlere göre yapılacağı belirsizdir. En üzücü olanı ise eğer gerçekleşirse ülkemizin büyük miktarda sermayesi Fatih projesi adı altında işlevsizleştirilecek ve büyük firmalara 15 yıl boyunca firmaların belirlediği koşullarda ödeme yapılacaktır (bu ödemenin toplam maliyeti ile 2 boğaz köprüsü yapılabileceği hesaplanmıştır.)

Eğitimi parasal metaya dönüştürecek ve çocukların sosyal açıdan yoksunlaşmasına yol açacak bu tasarının yasalaşmaması ülkemiz açısından yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- 1847 tarihli “Padişahın emir ve iradesi gereği yapılan düzenlemeye uygun olarak, çocukların öğretim ve eğitimlerini nasıl yapacaklarına ilişkin sıbyan mektepleri hocaları efendilere verilecek Talimat'tır.”
- Başaran, İ.E. (1984) Temel Eğitim ve Yönetimi, AÜEBFY. No. 112, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1984
- DPT, (2009).Dokuzuncu Kalkınma Planı Eğitim: Okul Öncesi, İlk ve Ortaöğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu Yayın No DPT : 2790
- Ergin, O. (1977). Türkiye Maarif Tarihi,2. Baskı İstanbul,
- Eurydice, 2012, Compulsory Education in Europe 2011/12
- Eurydice (2011). The Education System in the Federal Republic of Germany 2010/2011, German Eurydice Unit of the Federal Government in the Federal Ministry of Education and Research
- Gürkan, T. (1987). Temel Eğitimde 6 Yaş Uygulamasının Değerlendirilmesi (Ankara İlinde Bir İnceleme) Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
- Güven, İ. (2000). Türkiye’de Devlet-Eğitim ve İdeoloji, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Güven, İ.(2010). Türk Eğitim Tarihi, Naturel Yayınları, Ankara.
- INCA, 2011 Education around the world: Comparative tables: <http://www.inca.org.uk/documents/Table5Schoolingdurationphases.pdf>.
- Koçer, H.A. (1988). Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişmesi, Uzman Yayınları. Ankara,
- MEB (2008). “İlköğretime Erişim ve Devamda 10 Yıl” Türkiye Deneyimi, İlköğretim Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- MEB 1997-2010 Yılı İstatistikleri, Ankara. (Bazı istatistikler TÜİK verilerinden Derlenerek verilmiştir.)
- Murray, N. R. (2006). Education: Free and Compulsory. Ludwig von Mises Institute, Austria,
- UNESCO, (2011). GLOBAL EDUCATION DIGEST 2011 Comparing Education Statistics Across the World. Canada.
- (http://www.ehow.com/about_5586302_laptop-radiation-effects.html 10 Mart 2012’de alınmıştır)
- (www.nytimes.com/2012/09/04/technology/technology-in-schools-faces-questions-on-alue.html?ref=technology).
- (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>, 8 Mart, 2012 tarihinde alınmıştır)